

Bwrdd Iechyd Lleol Merthyr Tudful

**Adolygiad o Gynnydd
yn erbyn Safonau Gofal
Iechyd i Gymru –
1 Ebrill 2007 – 31 Mawrth
2008**

Dyddiad: 1 Medi 2008

Cynnwys

	Crynodeb Gweithredol	1
1.	Cyflwyniad a Chyd-destun	3
2.	Proses Asesu 2007-08	7
3.	Trosolwg o Fwrdd Iechyd Lleol Merthyr Tudful	11
4.	A gyflawnwyd gwelliannau ar gyfer y Safonau hynny lle yr aseswyd bod Bwrdd Iechyd Lleol Merthyr Tudful yn Ymwybodol neu'n Ymatebol ar un neu fwy o'r tair lefel asesu (Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol, Profiad y Defnyddiwr) yn 2006-07?	13
5.	Pa mor dda y mae'r Safonau Gofal Iechyd wedi eu hymsefydlu ym mhrosesau llywodraethu a sicrhau mewnol Bwrdd Iechyd Lleol Merthyr Tudful?	33
6.	Y Camau Nesaf	37
	Atodiadau	
	Atodiad 1: Diffiniadau o Lefelau Aeddfedrwydd	39
	Atodiad 2: Crynodeb o Lefelau Aeddfedrwydd ar gyfer y Safonau hynny sy'n agored i ddilysiad annibynnol gan AGIC	41
	Atodiad 3: Crynodeb o Lefelau Aeddfedrwydd ar gyfer y Safonau hynny nad ydynt yn agored i ddilysiad annibynnol gan AGIC	45
	Atodiad 4: Y Safonau Gofal Iechyd i Gymru - diffiniadau	49
	Atodiad 5: Rhestr Termiau	55

Crynodeb Gweithredol

Cyhoeddodd Llywodraeth Cynulliad Cymru y *Safonau Gofal Iechyd i Gymru* ym mis Mai 2005 gan gyflwyno fframwaith cyffredin o 32¹ o safonau gyda'r nod o gynorthwyo'r ddarpariaeth o wasanaethau gofal iechyd prydlon ac o ansawdd a sicrhau lefelau gwell o driniaeth a gofal i ddinasyddion Cymru. O 2007 ymlaen, mae'n ofynnol i Ymddiriedolaethau'r GIG, Byrddau Iechyd Lleol a Chomisiwn Iechyd Cymru asesu eu hunain yn erbyn y Safonau Gofal Iechyd yn flynyddol, a Byrddau'r sefydliadau hyn sydd â'r cyfrifoldeb pendant am gydymffurfio â'r safonau. O fis Ebrill 2008 ymlaen, bydd yr asesiad hwn yn rhoi sail i'w Datganiadau Rheolaeth Fewnol a'u Hadroddiadau Blynyddol.

Mae Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru yn gyfrifol am arwain y gwaith o gydgyssylltu'r broses o brofi a dilysu hunanasesiadau. Nodir manylion y ffordd y cyflawnwyd hyn eleni a'r canfyddiadau sy'n deillio o'n hadolygiad yn Adran 4 prif ran yr adroddiad hwn. Yn ystod y misoedd nesaf, byddwn yn gweithio gydag Ymddiriedolaethau, Byrddau Iechyd Lleol a Llywodraeth Cynulliad Cymru i ddatblygu ymhellach ein dull o asesu sefydliadau yn erbyn y Safonau Gofal Iechyd fel ei fod yn briodol i'r strwythurau newydd fydd yn cael eu sefydlu yn dilyn yr ymarfer ymgynghori a gynhelir yn ystod hydref 2008.

Eleni hefyd, yn ogystal ag asesu a yw sefydliadau'n bodloni gofynion safonau unigol, rydym wedi ystyried a yw sefydliadau wedi ymsefydlu'r Safonau Gofal Iechyd yn eu dulliau llywodraethu a sicrhau mewnol. Mae'n amlwg bod Bwrdd Iechyd Lleol (BILI) Merthyr Tudful wedi cymryd camau i ymsefydlu'r Safonau Gofal Iechyd, a'u bod yn parhau i wneud hynny, a'u bod yn eu gwneud yn rhan o brosesau llywodraethu'r sefydliad. Y llynedd, aseswyd bod ganddo lefel aeddfedrwydd **Datblygol**² neu uwch ar gyfer 15 o'r 32 safon. Rydym wedi adolygu'r 17 safon [Safonau 1, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 18, 19, 23, 24, 25, a 29] lle'r aseswyd y BILI gennym fel **Ymwybodol**

¹ Nodir y 32 safon yn Atodiad 4 yr adroddiad hwn.

² Mae'n ofynnol i sefydliadau asesu eu cynnydd o ran cyflawni'r lefel uchaf o berfformiad yn erbyn pob un o'r 32 o safonau gan ddefnyddio matrices aeddfedrwydd. Mae'r matrices aeddfedrwydd yn sicrhau y gellir asesu perfformiad yn erbyn y pum lefel aeddfedrwydd canlynol - Ymwybodol; Ymatebol; Datblygol; Ymarferol ac Arweiniol.

neu'n **Ymatebol** yn unig yn 2006-07. Gwelsom dystiolaeth o welliant ar draws pob safon, ac mae gwaith sylweddol wedi ei wneud yn y BILI yn ystod y 12 mis diwethaf. Fodd bynnag, ceir 9 safon lle y mae BILI Merthyr Tudful yn parhau i fod ar y lefel **Ymatebol** [Safonau 3, 5, 6, 9, 10, 12, 18, 19 a 24]. Mae'r BILI wedi sefydlu nifer o fentrau a phrosiectau yr ydym yn gobeithio y bydd yn eu cynorthwyo i godi eu lefelau aeddfedrwydd ar gyfer y safonau hyn yn ystod y misoedd nesaf.

Mae'r BILI wedi cymryd camau i ymsefydlu'r Safonau Gofal Iechyd ac i'w gwneud yn rhan o'i drefniadau llywodraethu. Ceir dystiolaeth fod y Bwrdd yn defnyddio agenda a phroses asesu'r Safonau Gofal Iechyd a'r broses asesu ac mae'r cynnydd a wnaed ganddo yn erbyn y camau a nodwyd yn ei Gynllun Gwella Safonau Gofal Iechyd 2007-08 yn dangos ymroddiad i wella ei aeddfedrwydd ymhellach ar bob lefel. Cynigir rhagor o fanylion am y dull a fabwysiadwyd gan BILI Merthyr Tudful yn Adran 5 yr adroddiad hwn.

1. Cyflwyniad a Chyd-destun

1.1 Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno canfyddiadau'r gwaith a gyflawnwyd gan Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru i brofi a dilysu hunanasesiad Bwrdd Iechyd Lleol (BILI) Merthyr Tudful o'i berfformiad yn 2007-08 yn erbyn y *Safonau Gofal Iechyd i Gymru*.

Y Safonau

1.2 Cyhoeddodd Llywodraeth Cynulliad Cymru y *Safonau Gofal Iechyd i Gymru* ym mis Mai 2005 a daethant i rym ar 1 Mehefin 2005. Maent yn cyflwyno fframwaith safonau gofal iechyd cyffredin i gynorthwyo'r GIG a sefydliadau partner i ddarparu gwasanaethau effeithiol, prydlon ac o ansawdd da ym mhob lleoliad gofal iechyd.

1.3 Yn anad dim, cynlluniwyd y Safonau Gofal Iechyd i ddarparu'r lefelau gofal a thriniaeth gwell y mae gan bobl Cymru hawl i'w disgwyl yn rhesymol. Maent felly'n darparu sail y gall sefydliadau gofal iechyd adeiladu arni a gwireddu'r disgwyliadau newydd a mwy heriol ar gyfer gofal i gleifion a nodwyd yn strategaeth 10 mlynedd Llywodraeth Cynulliad Cymru, '*Cynllun Oes*'. Mae'n ofynnol i bob sefydliad gofal iechyd³ yng Nghymru ystyried y safonau wrth ddarparu gofal iechyd a chomisiynu gwasanaethau gofal iechyd, beth bynnag fo'r lleoliad.

1.4 Mae'r *Safonau Gofal Iechyd i Gymru* yn nodi 32 o safonau mewn pedwar maes. Mae pob un o'r meysydd yn deillio o'r gwerthoedd craidd a ddylai fod yn sail i'r broses o gomisiynu a darparu gwasanaethau gofal iechyd, ac mae pob safon mewn maes yn disgrifio'r gwerthoedd y mae'r maes hwnnw'n eu cynrychioli.

- Mae'r maes cyntaf, sef '*Profiad y Claf*' yn nodi:

Bydd y safonau i gefnogi'r broses o ddarparu gofal iechyd mewn partneriaeth â chleifion, defnyddwyr gwasanaeth, eu gofalwyr a'u perthnasau, a'r cyhoedd yn seiliedig ar gynlluniau a phenderfyniadau sy'n parchu anghenion a

³ Diffinnir sefydliadau gofal iechyd fel cyrff y GIG yng Nghymru, contractwyr annibynnol a sefydliadau ac unigolion eraill, gan gynnwys y sectorau annibynnol a gwirfoddol, sy'n darparu neu'n comisiynu gofal iechyd i gleifion unigol, defnyddwyr gwasanaeth a'r cyhoedd.

dewisiadau amrywiol. Bydd y gwasanaethau'n hawdd eu defnyddio ac yn canolbwyntio ar y claf. Bydd gofal iechyd yn cael ei ddarparu mewn amgylcheddau sy'n hybu lles y cleifion a'r staff ac sy'n parchu anghenion a dewisiadau'r cleifion unigol, gan y byddant wedi'u cynllunio i ddarparu triniaeth a gofal yn effeithiol a diogel ac y byddant yn cael eu cynnal a'u cadw, a'u glanhau'n dda er mwyn sicrhau'r canlyniadau gorau posibl o ran iechyd y cleifion.

- Mae'r ail faes, sef 'Canlyniadau Clinigol' yn nodi y bydd:

Y penderfyniadau a'r gwasanaethau gofal iechyd yn seiliedig ar yr hyn y mae tystiolaeth gwaith ymchwil wedi'i asesu'n briodol, yn nodi sydd ei angen er mwyn sicrhau canlyniad effeithiol ar gyfer cleifion a defnyddwyr gwasanaeth gan ystyried eu hanghenion a'u dewisiadau unigol. Bydd cleifion a defnyddwyr gwasanaeth yn derbyn gwasanaethau mor gyflym â phosibl, ac ni fyddant yn profi oedi afresymol ar unrhyw adeg yn ystod y broses o ddarparu gwasanaethau na'u llwybr gofal.

- Mae'r trydydd maes, sef 'Llywodraethu Gofal Iechyd' yn ei gwneud yn eglur:

Y bydd gan Ddarparwyr a Chomisiynwyr gofal iechyd systemau wedi'u sefydlu sy'n cefnogi arweiniad ac atebolrwydd staff clinigol a rheolwyr ac sy'n canolbwyntio ar anghenion a dewisiadau cleifion a defnyddwyr gwasanaeth. Bydd arferion gwaith wedi'u sefydlu i sicrhau bod uniondeb, sicrhau ansawdd, dulliau gwella ansawdd a diogelwch y cleifion yn ganolog i'r holl arferion, prosesau a gweithgareddau.

- Mae'r pedwerydd maes, sef 'Iechyd y Cyhoedd' yn datgan:

Y bydd cyrff gofal iechyd yn cydweithredu â sefydliadau perthnasol eraill a chymunedau lleol i sicrhau bod y rhaglenni a'r gwasanaethau'n cael eu llunio a'u darparu i hyrwyddo, amddiffyn a gwella iechyd, a mynd i'r afael ag anghydraddoldeb iechyd a helpu pobl i fyw bywydau iach ac annibynnol.

Sicrhau Cydymffurfiad

1.5 Y llynedd, am y tro cyntaf, roedd yn ofynnol i sefydliadau'r GIG asesu eu hunain yn erbyn y *Safonau Gofal Iechyd i Gymru* ac roedd gan Fyrddau'r sefydliadau gofal iechyd gyfrifoldeb pendant am sicrhau cydymffurfiad â'r *Safonau*. Mae'r broses asesu flynyddol yn erbyn y *Safonau Gofal Iechyd* yn allweddol i sicrhau bod sefydliadau gofal iechyd yn atebol am safon y gwasanaethau y maent yn eu darparu a bod cleifion a'r cyhoedd yn cael eu hysbysu'n well am berfformiad eu darparwyr a'u comisiynwyr gofal iechyd ac, yn bwysicaf fyth, y safonau y dylent eu disgwyl. O fis Ebrill 2008 ymlaen, defnyddir yr asesiad hwn fel sail i Ddatganiadau Rheolaeth Fewnol ac Adroddiadau Blynyddol sefydliadau.

1.6 Mae'n ofynnol i sefydliadau gyflwyno eu datganiadau a'u hunanasesiadau'n ffurfiol i Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru, sy'n gyfrifol am arwain y gwaith o gydgyssylltu, profi a dilysu canlyniadau, gan ddefnyddio dadansoddiad sy'n seiliedig ar risg, yn erbyn amrywiaeth o ffynonellau data. Nodir y broses a fabwysiadwyd gan Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru i brofi a dilysu cyflwyniadau 2007-08 yn yr adran ganlynol.

2. Proses Asesu 2007-08

Yr Hunanasesiad

2.1 Mae'r broses hunanasesu'n profi perfformiad yn erbyn y *Safonau Gofal Iechyd* ar dair gwahanol lefel:

- *Corfforaethol* – pa mor dda mae Byrddau'n gwneud eu gwaith o ran sicrhau cydymffurfiad â'r Safonau?
- *Canlyniadau Gweithredol/Clinigol* – sut mae cydymffurfiad â'r safonau'n cael ei sicrhau ar lefel y gwasanaeth/ward?
- *Profiad y Defnyddiwr*⁴ – sut brofiad mae'r defnyddiwr yn ei gael ac a yw hyn yn gwella?

2.2 Pennwyd meini prawf a chwestiynau asesu ar gyfer pob safon ac fe'u datblygwyd fel dull asesu ar y we sy'n galluogi hunanasesiadau i gael eu cwblhau ar-lein ac i dystiolaeth ddogfennol i gefnogi'r atebion a roddwyd i bob cwestiwn gael ei lanlwytho. Mae'n ofynnol i sefydliadau asesu eu cynnydd o ran darparu'r lefel uchaf o berfformiad yn erbyn pob un o'r 32 safon gan ddefnyddio matrices aeddfedrwydd. Mae'r matrices aeddfedrwydd yn caniatáu i berfformiad gael ei asesu ar y lefelau corfforaethol, gweithredol a phrofiad y defnyddiwr fel bod ar un o 5 lefel aeddfedrwydd:

- Ymwybodol
- Ymatebol
- Datblygol
- Ymarferol
- Arweiniol

Mae diffiniadau o bob un o'r lefelau aeddfedrwydd hyn ar gael yn Atodiad 1.

⁴ Yng nghyd-destun y broses asesu Safonau Gofal, defnyddir y term 'defnyddiwr' i ddynodi cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, gofalwyr a staff.

2.3 9 Mai 2008 oedd y dyddiad cau ar gyfer dychwelyd hunanasesiadau eleni, gan sicrhau bod terfynau amser yn cyd-fynd â'r cylch adrodd blynyddol a chaniatáu i olwg gyflawn o drefniadau llywodraethu sefydliadau, a pherfformiad clinigol ac ariannol gael ei derbyn yr un pryd.

Profi a Dilysu

2.4 Mae Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru wedi profi a dilysu cyflwyniad hunanasesu 2007-08 BILI Merthyr Tudful, ac mae hyn wedi cynnwys:

- *Adolygiad o gynnydd yn erbyn y safonau hynny yr asesodd AGIC mai dim ond yn Ymwybodol neu'n Ymatebol yr oedd BILI Merthyr Tudful ynddynt y llynedd, sef:*

➤ *Safon 1*

➤ *Safon 3*

➤ *Safon 4*

➤ *Safon 5*

➤ *Safon 6*

➤ *Safon 9*

➤ *Safon 10*

➤ *Safon 11*

➤ *Safon 12*

➤ *Safon 13*

➤ *Safon 15*

➤ *Safon 18*

➤ *Safon 19*

➤ *Safon 23*

➤ *Safon 24*

➤ *Safon 25*

➤ *Safon 29*

- *Aseiad o ymrwymiad BILI Merthyr Tudful i'r Safonau Gofal Iechyd i Gymru ac yn enwedig pa mor dda y mae wedi'u hymsefydlu yn ei drefn lywodraethu a'i brosesau sicrhau mewnol.*

2.5 Cwblhawyd y camau canlynol er mwyn ein galluogi i ddarparu'r sicrwydd a'r beirniadaethau a gyflwynir yn yr adroddiad hwn:

- × *Cam 1* - Dilysiad pen desg o'r hunanasesiadau a gyflwynwyd yn erbyn pob un o'r safonau uchod. Roedd y cam hwn yn cynnwys nodi pa un a oedd y cwestiynau oedd yn ategu pob maen prawf wedi'u hateb yn briodol, profi pa un a oedd yr atebion wedi'u cefnogi gan dystiolaeth ddigonol a pherthnasol a gwerthuso pa un a oedd yr atebion yn cyd-fynd â'r marc aeddfedrwydd a ddyfarnwyd gan y sefydliad.
- × *Cam 2* - Cynhaliwyd cyfarfodydd gydag Archwilwyr Mewnol BILI Merthyr Tudful a Swyddfa Ranbarthol De-ddwyrain Cymru i asesu'r cynnydd a wnaed o ran gweithredu'r gwelliannau a nodwyd yng Nghynllun Gwella 2007-08 BILI Merthyr Tudful ac o ran ymsefydlu'r broses o asesu yn erbyn y Safonau Gofal Iechyd yn ei drefniadau llywodraethu arferol.
- × *Cam 3* - Cynnal Uwchgynhadledd Gofal Iechyd. Yn yr un modd â'r llynedd, fe wnaeth AGIC gydgysylltu a hwyluso cyfarfod 'Uwchgynhadledd Gofal Iechyd' gan ddod â chyrrff adolygu ac archwilio ynghyd fel y gellid rhannu gwybodaeth a'i chyfrannu at y broses o gadarnhau aseidiadau'r Safonau Gofal Iechyd.
- × *Cam 4* - Cyfarfod gyda chynrychiolwyr Bwrdd BILI Merthyr Tudful i drafod y canfyddiadau a gododd o'r camau uchod ac i roi cyfle i'r Bwrdd hysbysu'r tîm adolygu am y camau y maent yn bwriadu eu cymryd.

3. Trosolwg o Fwrdd Iechyd Lleol Merthyr Tudful

3.1 Sefydlwyd Bwrdd Iechyd Lleol (BILI) Merthyr Tudful ar 1 Ebrill 2003. Mae'n gwasanaethu ardal ddaearyddol sy'n cydffinio ag ardal Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful, ac y mae'n rhannu cyfrifoldeb statudol â'r Cyngor hwnnw am weithredu'r Strategaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles ar y cyd. Mae poblogaeth breswyl o 55,500 o bobl⁵ ym Mwrdeistref Sirol Merthyr Tudful.

3.2 Prif swyddogaethau Byrddau Iechyd Lleol yw llywodraethu corfforaethol a chlinigol; sicrhau a darparu gwasanaethau iechyd gofal sylfaenol a chymunedol; sicrhau gwasanaethau gofal eilaidd; gwella iechyd cymunedau; partneriaeth; ymgysylltu â'r cyhoedd a darparu gwasanaethau.

3.3 Mae Byrddau Iechyd Lleol yn ymwneud â dau fath o bartneriaeth leol ffurfiol:

- Llunio a gweithredu Strategaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles gyda'r Awdurdod Lleol ac mewn ymgynghoriad â phartïon eraill.
- Comisiynu gwasanaethau lleol gan ystod o ddarparwyr, gan gynnwys ymddiriedolaethau ysbytai, contractwyr gofal sylfaenol, y sector gwirfoddol a'r sector annibynnol. Mae'r gwasanaethau a gomisiynir yn cynnwys gwasanaethau gofal iechyd sylfaenol, cymunedol ac eilaidd.

3.4 Mae BILI Merthyr Tudful yn comisiynu'r rhan fwyaf o'r gwasanaethau ysbyty eilaidd sydd eu hangen ar y boblogaeth leol gan Ymddiriedolaeth GIG Cwm Taf (a sefydlwyd trwy uno Ymddiriedolaeth GIG Gogledd Morgannwg ac Ymddiriedolaeth GIG Pontypridd a'r Rhondda ar 1 Ebrill 2008), ond mae ganddo hefyd gontractau â nifer o Ymddiriedolaethau GIG eraill yng Nghymru, megis Ymddiriedolaeth GIG Caerdydd a'r Fro ac Ymddiriedolaeth GIG Felindre. Comisiynir rhai gwasanaethau ysbyty arbenigol hefyd gan Ymddiriedolaethau GIG yn Lloegr, pan fo angen hynny.

⁵ Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol

4. A gyflawnwyd gwelliannau ar gyfer y Safonau hynny lle yr aseswyd bod BILI Merthyr Tudful yn Ymwybodol neu'n Ymatebol yn 2006-07?

Yn 2006-07, dangosodd y BILI ei fod yn gweithredu ar lefel aeddfedrwydd **Datblygol** neu uwch ar gyfer 15 o'r 32 safon. Eleni, rydym wedi edrych eto ar y 17 safon lle aseswyd bod BILI Merthyr Tudful yn **Ymwybodol** neu'n **Ymatebol** ar un neu fwy o'r lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr⁶.

Safon 1: *Ceisir barn cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, eu gofalwyr a'u perthnasau, a'r cyhoedd, ac fe'i hystyrir wrth lunio, cynllunio, darparu, adolygu a gwella'r gwasanaethau gofal iechyd ac wrth eu hintegreiddio â'r gwasanaethau gofal cymdeithasol.*

S1.1 Fel rhan o'i asesiad 2007-08, fe wnaeth y BILI asesu ei hun yn **Ymarferol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol a **Datblygol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, asesodd AGIC fod y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/ Clinigol ac **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr].*

S1.2 Mae'r BILI wedi dangos ei fod wedi cymryd camau yn ystod y flwyddyn ddiwethaf i wella ei aeddfedrwydd o ran y safon hon, ac mae rhai o'r camau hyn yn cynnwys:

- Datblygu a gweithredu Polisi Cwynion, Gweithdrefn ar gyfer Ymdrin â Chwynion, Polisi Bod yn Agored, a Pholisi ynghylch Hawliadau.
- Cynrychiolaeth y BILI ar nifer o grwpiau a fforymau amlasiantaethol megis y Grŵp Strategaeth Gofalwyr, y Fforwm Tybaco, y Fforwm Maetheg, y Grŵp Llywio Pobl Hŷn a mynychu cyfarfodydd Iechyd Meddwl Defnyddwyr Gwasanaeth a Gofalwyr.
- Ymarfer ymgynghori ffurfiol yn ymwneud ag ail-lunio gwasanaethau.

⁶ Mae tabl sy'n cymharu'r lefelau aeddfedrwydd ar gyfer y safonau hynny nad ydym wedi'u hasesu eleni yn erbyn lefelau aeddfedrwydd 2006-07 a ddilyswyd, wedi'i ddarparu yn Atodiad 3.

S1.3 Er ei bod yn amlwg bod y BILL yn cyflawni gwaith da, a ddangosir trwy ddatblygu polisiau, cynrychiolaeth ar sawl pwyllgor, a monitro cynlluniau gweithredu, prin yw'r dystiolaeth o'r hyn sy'n digwydd o ganlyniad i'r rhain. Mae'n rhaid canmol y ffaith fod y Bwrdd yn cael ei gynrychioli ar nifer o bwyllgorau ayb. ond nid yw hyn ynddo'i hun yn gwarantu'r lefel 'ymarferol', a'r un yw unig Adroddiad y Bwrdd a ddarparwyd fel dystiolaeth â'r un a gyflwynwyd y llynedd, a mis Ebrill 2007 yw'r dyddiad arno.

S1.4 Yn ogystal, mae llawer o dystiolaeth ar gael ynglŷn â'r prosesau a'r dulliau sydd wedi eu sefydlu ar draws elfennau'r Safon, ond unwaith eto, prin yw'r dystiolaeth o'r canlyniadau a gyflawnwyd. Hefyd, ar lefel y Canlyniadau Gweithredol/Clinigol, mae'r rhan fwyaf o'r ymatebion wedi aros yr un fath â'r rhai a gyflwynwyd y llynedd. Fodd bynnag, ar y lefel Gorfforaethol, mae'r enghraifft a roddir o gyflwyno cais am y Dyfarniad Nod Barcut yn dangos cam tuag at wella parhaus. Efallai y dymunai'r BILL ystyried sut y gellir defnyddio gwybodaeth o'r nifer o fforymau a phwyllgorau sy'n ei gynrychioli, ynghyd â'r wybodaeth o'r broses gwyno.

S1.5 Mae'r broses ymgynghori ffurfiol ar gyfer prosiect 'Capital' Bro Merthyr/Plymouth yn amlwg, ynghyd â'r adborth a gafwyd o'r ymgynghoriad. Fodd bynnag, mae'n dal i fod yn rhy gynnar i ganfod unrhyw newidiadau gwirioneddol a'r effaith ar gleifion o ganlyniad i hyn.

S1.6 O ystyried y materion a amlygwyd uchod, rydym yn dal i ystyried mai **Datblygol** yw'r BILL ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/ Clinigol ond rydym yn cytuno ei fod hefyd yn **Ddatblygol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr.

Safon 3: *Mae cleifion sydd ag anghenion iechyd brys yn cael mynediad at ofal priodol yn brydlon ac o fewn terfynau amser cenedlaethol a gaiff eu pennu'n flynyddol gan Lywodraeth Cynulliad Cymru.*

S3.1 Fe wnaeth y BILL asesu ei hun yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol ac **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr. [Y llynedd, asesodd AGIC y BILL yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol, ac **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr].

S3.2 Mae'n amlwg bod y BILL yn cymryd camau rhagweithiol yn y maes hwn, a'i fod wedi datblygu cynllun gweithredu ar y cyd â'r Ymddiriedolaeth ers y llynedd i roi sylw i amseroedd aros, a gaiff ei fonitro bob pythefnos. Cyflawnwyd gwaith hefyd i ddatblygu cyfres o erthyglau gwybodaeth i'r cyhoedd, i'w dosbarthu i'r gweisg lleol, er mwyn codi ymwybyddiaeth o sut y dylid cael mynediad priodol at wasanaethau brys. Hysbysir y staff am yr amseroedd aros trwy bapurau'r Bwrdd. Fodd bynnag, efallai yr hoffai'r BILL ystyried sut y gellid cryfhau hyn ymhellach, o bosib trwy gyfarwyddo'r staff neu gyfarfodydd cyfarwyddiaeth ayb.

S3.3 Rydym yn cytuno ag asesiad y BILL o **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol ac **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr.

Safon 4: *Caiff gofal iechyd ei ddarparu mewn lleoliadau priodol sydd wedi'u cynllunio'n dda er mwyn:*

- a. hybu lles y cleifion a'r staff;*
- b. parchu anghenion gwahanol gleifion, eu preifatrwydd a chyfrinachedd;*
- c. ystyried diogelwch y cleifion, y defnyddwyr a'r staff;*
- ch. darparu amgylchedd diogel sy'n amddiffyn y cleifion, y staff, yr ymwelwyr a'u heiddo, yn ogystal ag asedau ffisegol y sefydliad.*

S4.1 Fel rhan o'i hunanasesiad ar gyfer 2007-08, asesodd y BILL ei hun yn **Ddatblygol** ar draws yr holl lefelau ar gyfer y safon hon. *[Y llynedd, asesodd AGIC y BILL yn **Ddatblygol** ar y lefel Gorfforaethol ac **Ymatebol** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol /Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr].*

S4.2 Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, mae'r BILL wedi dangos ei fod wedi cymryd camau i wella ei aeddfedrwydd o ran y safon hon ac mae rhai o'r camau hyn yn cynnwys:

- Datblygu'r Pwyllgor Datblygu Gofal Sylfaenol sy'n adrodd i'r Bwrdd yn rheolaidd ac a gymerodd ran weithredol mewn cynllunio a llunio adeiladu cyfalaf newydd cyn Ymddiriedolaeth GIG Gogledd Morgannwg yng nghanol Merthyr Tudful.

- Nodi blaenoriaethau, fel rhan o'r Strategaeth Ystadau Gofal Sylfaenol, ar gyfer amgylcheddau gofal iechyd is-safonol.
- Ystyried, o fewn y prosesau cynllunio a llunio presennol, y gofynion statudol sy'n ymwneud ag anghenion, preifatrwydd a chyfrinachedd y claf, ynghyd â'r Ddeddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd.
- Sefydlu Byrddau Prosiectau sy'n ymwneud â datblygu gwasanaethau newydd y gwahoddir y staff i'w mynychu.
- Arddangosiad a thystiolaeth eglur o'r broses a'r newidiadau i'r gwasanaethau o ganlyniad i adrodd am ddigwyddiadau.

S4.3 Rydym yn cytuno bod y BILI bellach yn **Ddatblygol** ar draws pob lefel o'r safon hon.

Safon 5: *Mae gwasanaethau gofal iechyd yn cael eu darparu mewn lleoliadau, sydd:*

- a. yn cael eu cynnal a'u cadw at safonau glanweithdra sy'n dderbyniol yn genedlaethol;*
- b. yn gostwng y perygl i gleifion, staff ac ymwelwyr o ddal heintiau cysylltiedig â gofal iechyd, gan leihau nifer yr achosion o flwyddyn i flwyddyn; ac*
- c. yn pwysleisio safonau uchel o ran hylendid ac yn cydymffurfio â mentrau i annog arferion gorau.*

S5.1 Asesodd y BILI ei hun yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol ac **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr fel rhan o'i asesiad ar gyfer 2007-08. [*Y llynedd, asesodd AGIC y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefel Gorfforaethol, **Ymatebol** ar y lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol ac **Ymwybodol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr*].

S5.2 Mae'r BILI wedi dangos ei ymroddiad i gryfhau ei aeddfedrwydd o ran y safon hon drwy:

- Ei aelodaeth o Bwyllgor Clinigol a Rheoli Risgiau yr Ymddiriedolaeth sy'n monitro heintiau sy'n gysylltiedig â gofal iechyd o fewn gofal eilaidd.

Cynhwysir cofnodion y Pwyllgor hwn ym mhapurau Pwyllgor Llywodraethu Clinigol y BILI.

- Gweithredu Cytundebau Lefel Gwasanaeth a Chytundebau Tymor Hir sy'n cyfeirio at yr angen i sefydlu dulliau priodol ar gyfer heintiau sy'n gysylltiedig â gofal iechyd mewn Cartrefi Nyrsio ayb.
- Y Bwrdd yn derbyn adroddiadau perfformio yn rheolaidd ynglŷn â thargedau'r Fframwaith Gwasanaeth a Chyllid (SAFF) sy'n cynnwys gwybodaeth am heintiau sy'n gysylltiedig â gofal iechyd sy'n adlewyrchu safle'r Ymddiriedolaeth. Mae'r Bwrdd hefyd yn cael cyfarwyddiadau ynghylch MRSA a heintiau cysylltiedig eraill.
- Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol (GMS) a Phractisiau Deintyddol yn gorfod cwblhau'r pecyn cymorth Hunanasesu Llywodraethu Clinigol, a rhennir eu canlyniadau gyda'r BILI. Trafodir rheoli heintiau hefyd yn ystod yr ymweliadau datblygu ar gyfer Deintyddion.
- Sefydlu Pwyllgor Datblygu Gofal Sylfaenol (PCDC) i roi sylw i faterion sy'n codi o ofal sylfaenol. Y mae'r grŵp hwn yn ateb yn uniongyrchol i'r Bwrdd.
- Sefydlu grŵp Gorchwyl a Gorffen i weithredu'r camau a nodir trwy'r Pwyllgor Llywodraethau Clinigol mewn ymateb i Strategaeth y Cynulliad ar gyfer lleihau Heintiau Gofal Iechyd yn y Gymuned.
- Tîm Gofal Sylfaenol yn ymweld â phractisiau.
- Camau rheoli traws-heintio yn rhan o'r broses lunio ar gyfer datblygiadau cyfalaf newydd, megis yr un ar gyfer Treharris.
- Cynrychiolwyr y cleifion yn cymryd rhan yn y bwrdd prosiectau ar gyfer datblygiadau newydd (Wardiau Treharris, Bro Merthyr a Plymouth) lle y trafodir problemau ynglŷn â heintiau sy'n gysylltiedig â gofal iechyd, ynghyd â'u hatal, fel rhan o ddatblygiad y prosiect.
- Y Cyngor Iechyd Cymuned (CHC) yn gweithredu fel eiriolwr cleifion o ran gofal sylfaenol. Mae'n cynnal ymweliadau â phractisiau er mwyn asesu'r safle a darpariaeth y gwasanaethau o safbwynt y claf. Anfonir copi o'r adroddiad i'r BILI er gwybodaeth, a gweithredu pan fo angen.

S5.3 Rydym yn cytuno ag asesiad y BILI o **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol ac **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr. Fodd bynnag, byddai gwybodaeth bellach yn glŷn â monitro'r Cytundebau Lefel Gwasanaeth a'r Cytundebau Tymor Hir sydd wedi eu sefydlu, ynghyd â'r wybodaeth y mae'r BILI yn ei derbyn ynghylch materion rheoli eiddo ar gyfer gwasanaethau gofal eilaidd a chartrefi gofal, wedi bod o fudd.

Safon 6: *Mae cyrff gofal iechyd, wrth gydnabod y gwahanol anghenion o ran cyfathrebu a'r gwahanol anghenion ieithyddol, corfforol a diwylliannol:*

- a. yn sicrhau bod gwybodaeth am eu gwasanaethau ar gael i gleifion, defnyddwyr gwasanaeth, eu gofaluwr a'u perthnasau, a'r cyhoedd;*
- b. yn rhoi gwybodaeth yn brydlon i gleifion a defnyddwyr gwasanaeth am eu cyflwr; y gofal a'r driniaeth y byddant yn eu cael yn ogystal â'r trefniadau ar gyfer darparu ôl-ofal a chymorth; ac*
- c. yn rhoi cyfleoedd i gleifion a defnyddwyr gwasanaeth drafod a chytuno ar ddewisiadau yn ymwneud â'u gofal.*

S6.1 Asesodd y BILI ei hun yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol ac **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr fel rhan o'i asesiad ar gyfer 2007-08. *[Y llynedd, asesodd AGIC y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefel Gorfforaethol, **Ymatebol** ar lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol ac **Ymwybodol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr].*

S6.2 Ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr, mae'r BILI wedi dangos ei fod wedi rhagori rhywfaint ar asesiad y llynedd, gan ei fod wedi sefydlu'r canlynol:

- Datblygu a dosbarthu pecyn "Croeso i Ferthyr" ar gyfer cleifion nad ydynt yn siarad Saesneg.
- Cefnogi sesiynau addysgol yn rheolaidd ar gyfer meddygon teulu lleol, lle y rhennir gwybodaeth a gwahoddir siaradwyr i bractisiau i areithio ar feysydd penodol.

S6.3 Fodd bynnag, mae angen datblygu'r systemau a'r broses sydd wedi eu sefydlu ar gyfer cefnogi datblygu a darparu gwybodaeth ymhellach a sicrhau bod y

wybodaeth ar gael, ac ni ddangosir yn eglur fod y rhain yn cael eu gweithredu'n ymarferol ar draws y sefydliad. Yn ogystal, yr oedd un o'r ymatebion yr un fath â'r un a dderbyniwyd y llynedd, gyda dim dulliau yn cael eu dangos ar gyfer gwella.

S6.4 Er bod gwaith wedi ei ddechrau, mae hwn yn parhau i fod yn faes gwan i'r BILI. Mae'r dulliau o ran monitro yn parhau i fod yn aneglur ar y lefel Gorfforaethol. Ar y lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol, mae angen datblygu ymhellach y systemau a'r prosesau sydd wedi eu sefydlu i gynorthwyo datblygu a darparu gwybodaeth am gyflyrau a sicrhau bod y wybodaeth ar gael. Byddai dulliau megis cynnal Digwyddiadau Codi Ymwybyddiaeth a defnyddio'r fforymau y maent eisoes wedi eu sefydlu o fudd. Yn ogystal, prin oedd y dystiolaeth o ran y cymorth neu'r hyfforddiant a ddarperir ar gyfer y staff. Fodd bynnag, ar lefel Profiad y Defnyddiwr, y mae peth gwaith yn cael ei gyflawni, megis arolwg boddhad claf y meddyg teulu sydd wedi ei gynnal.

S6.5 Rydym yn cytuno ag asesiad y BILI o **Ddatblygol** ar y lefel Gorfforaethol ac **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr. Fodd bynnag, rydym o'r farn mai **Ymatebol** yw'r BILI o hyd ar y lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol.

Safon 9: *Lle bydd bwyd yn cael ei ddarparu bydd systemau ar waith i sicrhau:*

- a. bod cleifion a defnyddwyr y gwasanaeth yn cael dewis o fwydydd sydd wedi'u paratoi'n ddiogel ac sy'n sicrhau diet cytbwys; a*
- b. bod gofynion maeth, personol, diwylliannol a chlinigol y cleifion o ran diet yn cael eu bodloni, gan gynnwys unrhyw gymorth sydd ei angen arnynt i fwyta, a sicrhau bod bwyd ar gael iddynt 24 awr y dydd.*

S9.1 Asesodd y BILI ei hun yn **Ymatebol** ar draws pob lefel ar gyfer y safon hon fel rhan o'i asesiad ar gyfer 2007-08. [*Y llynedd, asesodd AGIC y BILI yn **Ymatebol** ar y tair lefel*].

S9.2 Mae'r BILI wedi dangos ei fod wedi cymryd camau yn ystod y flwyddyn ddiwethaf i wella ei aeddfedrwydd o ran y safon hon ac y mae rhai o'r camau hyn yn cynnwys:

- Y Cyfarwyddwr Nyrsio neu Bennaeth Llywodraethu Clinigol yn mynychu Pwyllgor Llywodraethu Clinigol yr Ymddiriedolaeth lle archwilir a thrafodir perfformiad.
- Monitro contractau'r Sector Annibynnol sy'n rhoi manylion anghenion maeth y cleifion trwy'r ymweliadau nyrs asesu.
- Gweithio gyda phartneriaid o'r Grŵp Llywio Pobl Hŷn amlasiantaethol i gefnogi'r Fframwaith Gwasanaeth Cenedlaethol Pobl Hŷn (NSF).
- Monitro'r Cytundebau Lefel Gwasanaeth y mae wedi eu sefydlu gyda sefydliadau darparwyr, o leiaf unwaith y flwyddyn, er mwyn sicrhau y cynhelir cydymffurfriad.
- Derbyn gwybodaeth am yr archwiliadau a gynhelir yn yr Ymddiriedolaeth, sy'n ymwneud yn benodol â'r Gwasanaeth Arlwygo i Gleifion a Hanfodion Gofal.

S9.3 Rydym yn cytuno ag asesiad y BILI o **Ymatebol** ar draws pob lefel o'r safon hon, ac mae'n amlwg bod y BILI wedi cydnabod bod hwn yn parhau i fod yn faes y mae angen rhoi mwy o sylw iddo. Er mwyn gwella ei aeddfedrwydd, mae angen i'r BILI sefydlu dulliau i sicrhau bod tystiolaeth ar gael o:

- Ffonitro rheolaidd yn cael ei gynnal gan y Bwrdd ar draws yr holl ddarparwyr gwasanaeth.
- Cydymffurfriad o ran cadw, trin ayb. bwyd mewn gwasanaethau, megis gwasanaethau gofal Annibynnol a gwasanaethau gofal tymor hir.
- Gwelliannau gwirioneddol ar gyfer cleifion o ganlyniad i adborth/asesu ayb.

Safon 10: *Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau nad yw pobl sy'n derbyn gofal iechyd yn destun unrhyw wahaniaethu amlwg ar sail oed, rhyw, anabledd, ethnigrwydd, hil, crefydd, na thueddfryd rhywiol.*

S10.1 Asesodd y BILI ei hun yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Phrofiad y Defnyddiwr ac **Ymatebol** ar y lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol. *[Y llynedd, asesodd AGIC y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefel Gorfforaethol, **Ymwybodol** ar y lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol ac **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr].*

S10.2 Ar y lefel Gorfforaethol, mae'r BILI wedi sefydlu strategaethau a pholisïau, ac mae'r rhain yn cynnwys y Cynllun Cydraddoldeb Hiliol, Cynllun Iaith Gymraeg, Cynllun Cydraddoldeb Rhywiol ayb. Mae'r Bwrdd yn derbyn adroddiadau ar y rhain, ynghyd â manylion unrhyw gynnydd a wnaed o ran gweithredu'r mentrau. Yn ogystal, mae gan y Bwrdd Hyrwyddwr Cydraddoldeb a Hyrwyddwr yr Iaith Gymraeg. Mae gwaith hefyd yn mynd rhagddo ar lefel Profiad y Defnyddiwr, ond byddai rhai enghreifftiau wedi elwa ar fwy o fanylion yn dangos y buddiannau uniongyrchol ar gyfer y cleifion.

S10.3 O ganlyniad, rydym yn cytuno ag asesiad y BILI o **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Phrofiad y Defnyddiwr ac **Ymatebol** ar y lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol.

Safon 11: *Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau:*

- a. bod triniaethau a gofal clinigol yn cael eu darparu gan bobl broffesiynol ym maes gofal iechyd sy'n gwneud penderfyniadau clinigol ar sail tystiolaeth;*
- b. y caiff triniaethau a gofal clinigol eu cynnal o dan oruchwyliaeth ac arweiniad staff clinigol priodol;*
- c. bod clinigwyr yn parhau i ddiweddarau eu sgiliau a'r technegau sy'n berthnasol i'w gwaith, gan gynnwys adolygiadau cymheiriaid; a*
- ch. bod clinigwyr yn archwilio ac yn adolygu'r gwasanaethau clinigol yn rheolaidd.*

S11.1 Asesodd y BILI ei hun yn **Ddatblygol** ar draws pob lefel ar gyfer y safon hon fel rhan o'i asesiad ar gyfer 2007-08. *[Y llynedd, asesodd AGIC y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol ac **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr].*

S11.2 Mae'r BILI yn parhau i fod yn rhagweithiol yn y maes hwn ac mae wedi cryfhau ei aeddfedrwydd ar draws y safon. Mae'r camau a gymerwyd yn cynnwys:

- Adolygu proses weithredu "Deg Cam" y Sefydliad Cenedlaethol dros lechyd a Rhagoriaeth Glinigol (NICE) ar gyfer gofal sylfaenol.
- Cyfarfodydd rheolaidd yn cael eu cynnal rhwng Rheolwr Llywodraethu Clinigol y BILI a Rheolwr Effeithiolrwydd ac Archwilio Clinigol yr Ymddiriedolaeth er

mwyn nodi lle y gellir gwneud gwaith ar y cyd. Yn ogystal, mae'r BILI yn rhan o Grwpiau Llywio Gweithredol yr Ymddiriedolaeth (ISG's) sydd wedi eu sefydlu ac sy'n amlddisgyblaethol.

- Cadw cronfa ddata o'r gwaith a wneir ar hyn o bryd ynglŷn â gweithredu NICE.
- Defnyddio Fframweithiau Gwasanaeth Cenedlaethol (NSFs) ar gyfer datblygu gwasanaethau yn y gymuned.
- Datblygu archwiliad amlddisgyblaethol ar gyfer fferyllfeydd cymuned mewn ymateb i Hysbysiad Arfer Diogelach Asiantaeth Genedlaethol Diogelwch Cleifion (NPSA) ynglŷn â gwrthgeulyddion geneuol.
- Gweithredu Polisi Goruchwylio Clinigol.
- Defnyddio hyfforddiant yn rhagweithiol i gynorthwyo'r staff a'u cefnogi mewn meysydd anodd megis 'Bod yn Agored'.
- Defnyddio'r themâu a gwersi a ddysgir o gwynion a digwyddiadau clinigol fel sail i anghenion ymarferydd unigol ar gyfer diweddarau sgiliau.
- Gwersi a ddysgir yn cael eu rhannu trwy'r fferyllfa a'r cylchlythyr llywodraethu clinigol.
- Darparu cyngor a chymorth ar gyfer meddygon teulu i ddefnyddio'r gwersi a ddysgir, trwy gynnwys adrodd am ddigwyddiadau clinigol fel rhan o'u gwerthusiad a'u Cynllun Datblygu Personol.
- Datblygu Pecynnau Adnoddau Digwyddiadau o Bwys ar gyfer meddygfeydd a deintyddfeydd sy'n cefnogi gweithwyr proffesiynol i nodi anghenion hyfforddi o ganlyniad i ofal/profiad claf. Mae hyn hefyd yn galluogi practisiau i amlygu arfer gorau ac i ddatblygu ymhellach wybodaeth a sgiliau yn eu maes ymarfer.
- Datblygu cynghorydd fferyllol fel rhagnodwr annibynnol sy'n ymweld â phractisiau er mwyn cynorthwyo meddygon teulu i ddiweddarau eu sgiliau o ran rhagnodi ac i gynorthwyo'r cleifion i reoli eu meddyginiaeth a'u cyflwr.

S11.3 Rydym yn cytuno bod y BILI yn **Ddatblygol** ar bob lefel ar gyfer y safon hon. Fodd bynnag, byddai dulliau'r Bwrdd ar gyfer monitro ac adrodd o ran hyfforddi staff

yn elwa ar gael eu cryfhau er mwyn gwella'r sicrwydd fod gan weithlu'r BILI y sgiliau perthnasol.

Safon 12: Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau bod cleifion a defnyddwyr y gwasanaeth yn cael triniaeth a gofal effeithiol sydd:

- a. yn cydymffurfio â gwerthusiadau technegol a gweithdrefnau ymyrryd y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol (NICE), ac argymhellion Grŵp Strategaeth Meddyginiaethau Cymru Gyfan (AWMSG);
- b. yn seiliedig ar ganllawiau ac arferion da y cytunwyd arnynt yn genedlaethol, fel y'u diffiniwyd yn y Fframweithiau Gwasanaeth Cenedlaethol, canllawiau clinigol NICE, y cynlluniau cenedlaethol a'r canllawiau ar ddarparu gwasanaethau y cytunwyd arnynt yn genedlaethol;
- c. yn ystyried anghenion a dewisiadau corfforol, cymdeithasol, diwylliannol a seicolegol y cleifion; ac
- ch. yn integredig er mwyn darparu gwasanaeth di-dor gan yr holl gyrff y mae angen iddynt fod yn rhan, gan gynnwys cyrff gofal cymdeithasol.

S12.1 Asesodd y BILI ei hun yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, asesodd AGIC y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefel Gorfforaethol ac **Ymatebol** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr].*

S12.2 Mae'r BILI wedi dangos ei fod yn rhagori ar asesiad y llynedd o ran y lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol. Fodd bynnag, mae angen cryfhau ymhellach a chael mwy o fanylion ynghylch cymhwysiad ymarferol ar draws y sefydliad, yn enwedig ynglŷn â sut y mae'r staff yn cael eu paratoi a'u cynorthwyo i addasu i wahanol anghenion y cleifion. Yn ogystal, ar lefel Profiad y Defnyddiwr, nid yw'r BILI wedi rhoi sylw i bob cwestiwn, a phrin yw eu tystiolaeth o welliannau gwirioneddol ar gyfer y cleifion o ganlyniad i gwynion/canmolïaeth claf. Fodd bynnag, mae'r prosesau a'r dulliau sydd wedi eu sefydlu yn eglur iawn ynglŷn â sut y gwneir newidiadau, ond nid yw'r enghreifftiau gwirioneddol a ddarparwyd yn rhoi digon o fanylion ynghylch sut yr effeithiwyd yn uniongyrchol ar y claf neu'r defnyddiwr gwasanaeth.

S12.3 O ganlyniad, rydym yn cytuno ag asesiad y BILI o **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol, ond rydym o'r farn mai **Ymatebol** yw'r BILI o hyd ar lefel Profiad y Defnyddiwr.

Safon 13: *Mae gan gyrff gofal iechyd, sydd naill ai'n arwain neu'n cymryd rhan mewn gwaith ymchwil, systemau i sicrhau bod egwyddorion a gofynion y fframwaith llywodraethu ymchwil yn cael eu cymhwyso'n gyson.*

S13.1 Fel rhan o'i asesiad ar gyfer 2007-08, mae'r BILI wedi asesu ei hun yn **Ymarferol** ar y lefel Gorfforaethol a **Datblygol** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, asesodd AGIC y BILI fel **Datblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol ac **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr].*

S13.2 Mae'r BILI yn gwneud cynnydd da ym maes rheoli ymchwil ac mae wedi dangos ymagwedd ragweithiol, er enghraifft, ei adolygiad a'r newid ar ôl hynny i ffurflen gofrestru'r prosiect, a fydd yn y dyfodol yn nodi'r budd/canlyniad disgwylidig ar gyfer y claf/defnyddiwr a hefyd y Strategaeth Effeithiolrwydd ac Archwilio Clinigol. Yn ogystal, mae prosiectau'n cael eu gweithredu a fydd yn gwireddu ac yn mesur buddiannau a gwelliannau tymor hwy ar gyfer y claf.

S13.3 Rydym yn ystyried bod y BILI yn **Ddatblygol** ar bob lefel ar gyfer y safon hon. Y mae angen tystiolaeth bellach o wella parhaus cyn y gellir cytuno ar aeddfedrwydd Ymarferol ar gyfer y Lefel Gorfforaethol.

Safon 15: *Mae cyrff gofal iechyd, gan gydnabod y gwahanol anghenion o ran iaith a chyfathrebu, yn sicrhau bod cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, perthnasau a gofalwyr:*

- a. yn cael rhoi adborth ar eu profiadau ac ar ansawdd y gwasanaethau;*
- b. yn cael sicrwydd bod eu cwynion yn cael sylw prydlon a thrylwyr yn unol â'r weithdrefn gwynion;*
- c. yn cael gwybodaeth am gymorth eiriolaeth ar gyfer cwynion a ddarperir gan Gynghorau Iechyd Cymunedol yng Nghymru; ac*
- ch. yn cael sicrwydd bod y cyrff yn ymateb i unrhyw bryderon ac yn gwneud newidiadau priodol er mwyn gwella'r broses o ddarparu gwasanaethau.*

S15.1 Asesodd y BILI ei hun yn **Ddatblygol** ar draws pob lefel ar gyfer y safon hon fel rhan o'i asesiad ar gyfer 2007-08 [*Y llynedd, asesodd AGIC y BILI fel **Datblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol ac **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr*].

S15.2 Mae'r BILI wedi dangos bod:

- Sicrwydd a monitro'r Bwrdd yn cael ei gyflawni trwy adroddiadau a dderbynnir oddi wrth ei Bwyllgor Llywodraethu Clinigol.
- Y Polisi Cwynion yn cyfeirio at y ffaith fod angen sefydlu systemau i sicrhau bod y system gwyno ar gael i'r cleifion; er enghraifft, cleifion sydd ag anghenion ieithyddol, llythrennedd neu gyfathrebu.
- Y staff yn cael eu hysbysu am yr amserlenni ar gyfer ymateb i gwynion trwy gyfarfodydd y Tîm Gweithredu.
- Cydymffurfiaid â'r targedau ymateb 2 ddiwrnod a 20 niwrnod yn cael ei fonitro trwy'r adroddiadau chwarterol ar gwynion gan y Rheolwr Cwynion ac adroddiadau gan y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol i'r Pwyllgor Llywodraethu Clinigol.
- Y Rheolwr Cwynion o'r Ganolfan Gwasanaeth i Fusnesau (BSC) yn cynnal sesiynau hyfforddi yn rheolaidd yn y BILI drwyddo draw, sy'n galluogi holl aelodau'r staff i roi sylw i gwynion mewn modd adeiladol a gwella'r gwasanaeth o ganlyniad.
- Y cleifion a'r defnyddwyr gwasanaeth yn cael eu hysbysu am y gefnogaeth eirioli a ddarperir trwy'r Cyngor Iechyd Cymuned (CHC) trwy roi taflenni cwyno a ddarperir gan Lywodraeth Cynulliad Cymru ym mhob safle perthnasol. Yn ogystal, mae taflen gwyno'r BILI yn cynnwys manylion cyswllt ar gyfer y CHC.
- Y BILI yn adolygu ei Strategaeth Ystadau ar hyn o bryd, yn dilyn adborth gan y CHC fel rhan o'r ymgynghoriad cyhoeddus ar brosiect Ward Bro Merthyr a Plymouth.

S15.3 Rydym yn cytuno ag asesiad y BILI o **Ddatblygol** ar lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. Fodd bynnag, efallai yr

hoffai'r BILI ystyried sut y mae'n defnyddio'r adborth y mae'n ei dderbyn trwy brosesau mwy ffurfiol, megis y gwahanol Fforymau y mae wedi eu sefydlu, ynghyd â'r broses gwyno ffurfiol.

Safon 18: *Mae cyrff gofal iechyd wedi cynllunio a pharatoi, a gweithredu pan fo angen hynny, ymateb trefnedig i ddigwyddiadau ac argyfyngau a allai effeithio ar ddarpariaeth gwasanaethau arferol.*

S18.1 Asesodd y BILI ei hun yn **Ymarferol** ar y lefel Gorfforaethol a **Datblygol** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr fel rhan o'i asesiad ar gyfer 2007-08. *[Y llynedd, asesodd AGIC y BILI yn **Ymarferol** ar y lefel Gorfforaethol, **Datblygol** ar lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol ac **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr].*

S18.2 Mae'r BILI wedi dangos bod y Bwrdd yn parhau i gael ei ddiweddarau, ac yn ogystal, ei fod, yn unol ag arweiniad Llywodraeth Cynulliad Cymru, yn cynnal adolygiadau blynyddol o'i bolisiau ac yn diweddarau ei Gynllun Gweithredu.

S18.3 Ar y lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol, mae'r BILI rywfaint yn well nag yr oedd y llynedd. Fodd bynnag, mae angen iddo fod yn ymwybodol fod peth o'r dystiolaeth a gyflwynwyd wedi dyddio (2006). Yn ogystal, mae'n amlwg bod rhai ymatebion wedi eu gwirio trwy ddefnyddio dull bwrdd gwaith megis yr ymarfer 'Winter Willow'. Fodd bynnag, nid oes unrhyw dystiolaeth ar gael i ddangos bod gwersi wedi eu dysgu yn dilyn yr ymarferion hyn. Hefyd, mae'r hyfforddiant y cyfeirir ato yn ymddangos yn fwy ad hoc nag un a gynlluniwyd fel rhan o'r gwersi a ddysgwyd neu'r ymarferion a oedd yn cael eu cynnal.

S18.4 Er ein bod yn cytuno ag asesiad y BILI o **Ymarferol** ar y lefel Gorfforaethol, a **Datblygol** ar y lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol, rydym yn parhau i fod o'r farn mai **Ymatebol** ydyw ar lefel Profiad y Defnyddiwr.

Safon 19: *Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau:*

- a. bod cyn lleied o beryglon â phosibl yn gysylltiedig â chaffael a defnyddio dyfeisiadau meddygol;*
- b. bod dyfeisiadau meddygol amldro'n cael eu diheintio'n briodol cyn eu defnyddio, a bod y peryglon sy'n gysylltiedig â'r cyfleusterau a'r prosesau diheintio yn cael eu rheoli'n effeithiol;*

*c. bod materion yn ymwneud ag ansawdd a diogelwch meddyginiaethau'n cael eu rheoli; a
ch. bod y gwaith o atal, gwahanu, trin, cludo a gwaredu gwastraff yn cael ei reoli fel bod cyn lleied â phosibl o beryglon i iechyd a diogelwch y staff, y cleifion a'r cyhoedd ac i'r amgylchedd.*

S19.1 Fel rhan o'i asesiad ar gyfer 2007-08, asesodd y BILI ei hun yn **Ddatblygol** ar draws y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, asesodd AGIC y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefel Gorfforaethol, **Ymatebol** ar lefel y Canlyniadau Gweithredol/Clinigol ac **Ymwybodol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr].*

S19.2 Mae'r BILI wedi cryfhau ei ymateb ynglŷn â'r safon hon, gan gyfeirnodir'r gwaith y mae wedi ei wneud ynghylch yr Adolygiad o Ddefnyddio Meddyginiaeth ac mae wedi datblygu pecyn adnoddau ar ôl hynny sydd wedi ei rannu â'r holl gontractwyr fferyllol a meddygon teulu. Mae ffeil adnoddau a dogfennau hyfforddi hefyd wedi eu datblygu ar gyfer practisiau er mwyn eu cynorthwyo mewn materion sy'n ymwneud â'r contract fferyllol ac ail-ddosbarthu meddyginiaeth.

S19.3 Fodd bynnag, byddai o fudd i wella aeddfedrwydd y BILI yn erbyn y safon hon pe byddai'n gallu darparu mwy o eglurder ynglŷn â materion megis:

- Pa mor aml y mae pwyllgorau megis y Pwyllgor Datblygu Gofal Sylfaenol yn adrodd i'r Bwrdd am faterion o'r fath. Yr un yw'r sefyllfa ynghylch adborth sy'n ymwneud â gwasanaethau gofal eilaidd.
- Sut y mae'r BILI yn defnyddio'r wybodaeth y mae'n ei derbyn am archwiliadau a gynhelir, er enghraifft, gan y Ganolfan Gwasanaeth i Fusnesau (BSC).
- Pa wybodaeth a gedwir yn ganolog gan y BILI am offer meddygol a sut y gweithredir rhybuddion ynglŷn â hyn.
- Sut y cynhwysir digwyddiadau ayb. yn y broses.
- Sut y profir/dilysir gwybodaeth y pecyn cymorth llywodraethu clinigol.
- Sut y cofnodir hyfforddiant gorfodol sydd angen ei gynnal yn y practisiau a reolir ayb.

S19.4 Rydym yn cytuno bod y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol, ond rydym o'r farn mai **Ymatebol** ydyw o hyd ar lefel Profiad y Defnyddiwr.

Safon 23: *Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau bod staff yn cael eu cefnogi gan:*

- a. brosesau sy'n caniatáu iddynt fynegi pryderon ynghylch unrhyw agwedd ar y broses ddarparu, y driniaeth ohonynt neu'r broses reoli, a hynny'n gyfrinachol a heb beryglu eu sefyllfa; a*
- b. rhaglenni datblygiad sefydliadol a rhaglenni datblygiad personol sy'n cydnabod cyfraniad a gwerth y staff.*

S23.1 Fel rhan o'i asesiad ar gyfer 2007-08, mae'r BILI wedi asesu ei hun yn **Ddatblygol** ar draws y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, asesodd AGIC y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefel Gorfforaethol ac **Ymatebol** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr].*

S23.2 Mae'r BILI wedi dangos ei fod yn cryfhau ei aeddfedrwydd o ran y safon hon trwy drefniadau megis:

- Y Cylchlythyr Staff ar y Cyd.
- Dyfarniad y Cadeirydd a'r Prif Weithredwr.
- Y broses "Polisi'r Wythnos" i gadw gwybodaeth y staff yn gyfredol.

S23.3 Rydym yn cytuno ag asesiad y BILI o **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. Fodd bynnag, byddai tystiolaeth bellach wedi bod yn ddefnyddiol o unrhyw hyfforddiant a ddarparwyd ar gyfer y staff neu drafodaethau yn ystod yr hyfforddiant sefydlu ynghylch y prosesau a oedd wedi eu sefydlu. Yn ogystal, efallai yr hoffai'r BILI nodi bod ychydig o'r polisiau a gyflwynwyd fel tystiolaeth i fod i gael eu hadolygu yn ystod 2007.

Safon 24: *Mae cyrff gofal iechyd yn cydweithio â phartneriaid gofal cymdeithasol ac eraill i fodloni anghenion iechyd eu poblogaeth drwy:*

- a. fod â gweithlu sy'n briodol o sefydledig ac sydd â'r gymysgedd briodol o sgiliau ym mhob rhan o'r gymuned; a*
- b. sicrhau bod y gwasanaethau'n gwella'n barhaus drwy ddatblygu ffyrdd gwell o weithio.*

S24.1 Asesodd y BILL ei hun yn **Ddatblygol** ar draws y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr fel rhan o'i asesiad ar gyfer 2007-08. *[Y llynedd, asesodd AGIC y BILL yn **Ddatblygol** ar y lefel Gorfforaethol ac **Ymatebol** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr].*

S24.2 Ar y cyfan, mae'r ymatebion ar draws pob lefel y safon wedi aros yr un fath ag yr oeddent y llynedd. Er ei bod yn amlwg bod trefniadau ar gael ar gyfer gweithio ar y cyd a chyda phartneriaid, a bod y mentrau a ddatblygir yn rhai parhaus, mae dangos tystiolaeth o gynllunio ar gyfer y gweithlu yn hytrach na datblygu gwasanaeth yn llai amlwg, ac mae hyn hefyd yn wir am gymysgiad sgiliau. Er bod y materion hyn yn cael eu nodi'n fyr yn y dystiolaeth ychwanegol, mae'n dal i ymddangos eu bod ar gam cynnar o ddatblygiad.

S24.3 O ystyried bod y materion uchod wedi eu hamlygu y llynedd, ac nad yw'r BILL wedi symud ymlaen yn gyffredinol, rydym yn ystyried mai **Datblygol** yw'r BILL o hyd ar y lefel Gorfforaethol ac **Ymatebol** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr.

Safon 25: *Mae cyrff gofal iechyd yn defnyddio systemau gwybodaeth effeithiol a thechnoleg gwybodaeth integredig i gefnogi a gwella'r gofal ar gyfer cleifion, ac wrth gomisiynu a chynllunio gwasanaethau.*

S25.1 Fel rhan o'i asesiad ar gyfer 2007-08, asesodd y BILL ei hun yn **Ymarferol** ar draws y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, asesodd AGIC y BILL yn **Ddatblygol** ar y lefel Gorfforaethol ac **Ymatebol** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr].*

S25.2 Mae'r BILL wedi dangos dull rhagweithiol iawn yn y maes hwn, gan gynnwys:

- Datblygu Pwyllgor Datblygu Gofal Sylfaenol er mwyn rhoi sylw i'r materion sy'n codi o ofal sylfaenol.
- Sefydlu Timau Prosiect mewn partneriaeth â'r Ymddiriedolaeth er mwyn cefnogi'r prosiect 'Mynediad 2009'. Nod y prosiect yw lleihau'r amserau aros

fel na fydd unrhyw glaf yn aros am fwy na 26 wythnos o'r adeg atgyfeirio gan feddyg teulu hyd adeg triniaeth, gan gynnwys amserau aros ar gyfer unrhyw brofion diagnostig a therapi.

- Cyfarfodydd cyswllt gofal sylfaenol ac eilaidd rheolaidd lle y trafodir ansawdd, tueddiadau ac atgyfeiriadau.
- Defnyddio'r wybodaeth a gasglwyd am y gwasanaeth, megis y Gwasanaeth Tu Allan i Oriau Gwaith, i ddylanwadu ar welliannau a pherfformiad mewn gwasanaethau, megis oriau agor, a rheolaeth weithredol o glinigwyr a'r staff.
- Cyfarfodydd Rheolwr Ymarfer ac annog defnyddio mentoriaid.
- Cyflwyno ffurflenni atgyfeirio templed er mwyn sicrhau bod ansawdd a maint y wybodaeth a gofnodir o safon briodol.

S25.3 O ystyried cryfder ymateb y BILI a'r dull rhagweithiol y mae wedi ei ddangos ar gyfer pob lefel o'r safon hon, rydym yn cytuno mai **Ymarferol** yw'r BILI ar y lefelau Gorfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr.

Safon 29: *Mae cyrff gofal iechyd yn hybu, amddiffyn a gwella iechyd y gymuned sy'n cael ei gwasanaethu mewn modd dangosol, ac yn lleihau anghydraddoldebau iechyd drwy:*

- a. gydweithio a gweithio mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol ac asiantaethau eraill i ddatblygu, gweithredu a gwerthuso strategaethau iechyd, gofal cymdeithasol a lles; a*
- b. sicrhau bod eu polisiau a'u harferion yn seiliedig ar asesiadau o angen a chynghor cadarn ar iechyd y cyhoedd*

S29.1 Fel rhan o'i asesiad ar gyfer 2007-08, asesodd y BILI ei hun yn **Ymarferol** ar y lefel Gorfforaethol a **Datblygol** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, asesodd AGIC y BILI yn **Ymarferol** ar y lefel Gorfforaethol, **Datblygol** ar y lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol ac **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr].*

S29.2 Rydym yn cytuno ag asesiad y BILI o **Ymarferol** ar y lefel Gorfforaethol a **Datblygol** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr, ac mae hyn wedi ei ddangos yn eglur drwy:

- Asesiad lleol Anghenion Iechyd y BILI a gynhelir fel rhan o gylich tair blynedd yn sail i ddatblygu'r Strategaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles (HSC&WB), ynghyd â'r asesiad anghenion ar gyfer Plant a Phobl Ifanc.
- Y ffaith fod y BILI wedi cymryd i ystyriaeth y canlyniadau o'r arolygon iechyd a gynhaliwyd, a'i fod yn asesu gwasanaethau o ganlyniad, megis yr un ar gyfer gwasanaethau Iechyd Rhywiol.
- Monitro a gynhelir trwy bartneriaethau lluosog a fforymau sy'n arwain at gynlluniau gweithredu. Mae gan y BILI swyddogaeth allweddol mewn partneriaethau strategol sy'n cefnogi ystod eang o gynlluniau thematig a fframweithiau gwasanaeth cenedlaethol, er enghraifft, Plant a Phobl Ifanc, Pobl Hŷn, Iechyd Meddwl, a Phartneriaeth Diogelwch Cymunedol. Mae'r BILI, mewn cydweithrediad â'i bartneriaid, hefyd yn datblygu cynlluniau gweithredu i gynorthwyo i weithredu'r Fframweithiau Gwasanaeth Cenedlaethol (NSFs).
- Cynllun Gwasanaeth a Chomisiynu Blynyddol y BILI.
- Adolygu data mynychder heintiau o'r Fframwaith Canlyniadau Ansawdd (QOF) fel sail i'r broses gynllunio.
- Dull rhagweithiol o ran arolygon megis agwedd pobl ifanc tuag at wasanaethau iechyd rhywiol a rhwystrau i fynediad. Mae hyn wedi ei gynnwys yng Nghynllun Gweithredu Iechyd Rhywiol 2007 - 2009 y BILI, a bydd y sylwadau hyn hefyd yn sail i ddatblygu Cynllun Sengl Plant 2008 - 2011. Mewn partneriaeth â darparwyr lleol, mae'r BILI hefyd wedi bod yn adolygu mynediad at y gwasanaeth terfynu beichiogrwydd presennol gyda'r nod o sicrhau gwasanaeth mwy lleol a theg.
- Fforwm cyhoeddus gweithredol y BILI, sy'n cael ei redeg ar y cyd gyda'r Ymddiriedolaeth, ac sy'n cyfarfod bob chwarter i drafod ystod o faterion pwysig sy'n effeithio ar iechyd a lles, ynghyd â gwasanaethau iechyd.
- Digwyddiadau ymgynghori ar ail-lunio gwasanaethau newydd.
- Y gwaith a wneir gyda Chyfarwyddwr Lleol Iechyd Cyhoeddus ynglŷn â datblygu llwybrau gofal cancr a llwybrau atgyfeirio ar gyfer cancr a amheuir lle mae brys mewn gynecoleg ac wroleg sydd bellach ar gael i'w defnyddio mewn practisiau ym Merthyr Tudful.

S29.3 Yn ogystal, hoffem gymeradwyo'r BILI ar y gwaith a wneir ynglŷn ag asesiad anghenion "Her Iechyd Merthyr Tudful". Mae'r dull sydd wedi ei seilio ar y gymuned o weithio ar y cyd â'r cymunedau lleol, a hefyd gyda'r gweithwyr proffesiynol sy'n eu gwasanaethu, yn rhagweithiol iawn. Bydd canlyniadau'r fenter hon, ynghyd â'r gwaith parhaus a wneir, yn cryfhau ac yn gwella ymhellach sgôr aeddfedrwydd y BILI.

5. Pa mor dda y mae'r Safonau Gofal Iechyd wedi eu hymsefydlu ym mhrosesau llywodraethu a sicrhau mewnol BILI Merthyr Tudful?

5.1 O'r wybodaeth a gasglwyd o hunanasesiad y BILI, yr Uwchgynhadledd Gofal Iechyd a chyfarfodydd gyda Swyddfa Ranbarthol De-ddwyrain Cymru, mae'n amlwg bod llawer wedi ei wneud yn ystod y flwyddyn ddiwethaf i ymsefydlu'r Safonau Gofal Iechyd ac i'w gwneud yn rhan o brosesau llywodraethu'r sefydliadau.

5.2 Rydym wedi cyfeirio at adroddiadau archwilwyr mewnol BILI Merthyr Tudful pan oeddem yn asesu pa mor dda yr ymsefydlwyd y Safonau Gofal Iechyd ym mhrosesau llywodraethu a sicrhau mewnol BILI Merthyr Tudful. Yn unol â'r dull hwn, y cytunwyd arno gydag archwilwyr mewnol ymddiriedolaethau a Byrddau Iechyd Lleol ledled Cymru eu bod wedi:

- Adolygu hunanasesiad y BILI a'r hyn a roddwyd ar y rhaglen ar-lein ar gyfer y safonau hynny y cyfeiriwyd yn benodol atynt yn Natganiad Llywodraethu Mewnol y BILI, sef:
- × **Safon 14:** *Mae cyrff gofal iechyd yn mynd ati'n barhaus ac yn systematig i adolygu a gwella'r holl agweddau ar eu gweithgareddau sy'n effeithio'n uniongyrchol ar ddiogelwch ac iechyd y cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, aelodau'r staff a'r cyhoedd. Byddant nid yn unig yn parchu'r ddeddfwriaeth, ond hefyd yn defnyddio arferion gorau wrth asesu a rheoli risg.*
- × **Safon 16:** *Mae gan gyrff gofal iechyd systemau ar waith:*
 - a. *i nodi pob digwyddiad yn ymwneud â diogelwch cleifion a digwyddiadau eraill y gellir eu cofnodi, a dysgu oddi wrthynt;*
 - b. *i hysbysu am ddigwyddiadau i System Genedlaethol ar gyfer Adrodd a Dysgu'r Asiantaeth Genedlaethol Diogelwch Cleifion (NPSA) a chyrrff eraill, yn unol â'r canllawiau presennol;*
 - c. *i ddangos eu bod wedi gwella eu harferion ar sail gwybodaeth a phrofiadau lleol a chenedlaethol a rennir sy'n deillio o'r dadansoddiad o ddigwyddiadau; ac*
 - ch. *i sicrhau bod pobl yn gweithredu yn unol â hysbysiadau a rhybuddion diogelwch, a chyfathrebiaeth arall yn ymwneud â diogelwch cleifion, o fewn y terfynau amser gofynnol.*
- × **Safon 27:** *Mae trefniadau llywodraethu sy'n cynrychioli arferion da wedi'u sefydlu sydd:*
 - a. *yn cymhwyso egwyddorion llywodraethu corfforaethol a chlinigol*

- cadarn;*
- b. yn sicrhau rheoli ariannol cadarn, ac atebolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau;*
- c. yn cefnogi'r holl staff yn ymarferol i hybu gonestrwydd, uniondeb, atebolrwydd a'r egwyddor o fod yn agored, ac i ddefnyddio adnoddau'n ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol.*
- ch. yn cynnwys asesiadau risg a rheoli risg mewn modd systematig; ac*
- d. wedi eu hintegreiddio ar draws yr holl gymunedau iechyd a rhwydweithiau clinigol.*

Safon 28: *Mae cyrff gofal iechyd:*

- a. yn sicrhau bod egwyddorion llywodraethu clinigol yn sail i waith pob tîm a phob gwasanaeth clinigol;*
- b. yn gweithredu proses barhaus ar gyfer gwella ansawdd, gan gynnwys archwiliadau clinigol; ac*
- c. yn sicrhau arweiniad ac atebolrwydd effeithiol gan y staff clinigol a'r rheolwyr.*

Byddai adolygiad o bob safon yn cynnwys adolygiad o'r 'stori', y dystiolaeth sy'n ei chefnogi ac asesiad o addasrwydd hunanasesiad y BILI o'i aeddfedrwydd.

- Cynhaliwyd asesiad o'r broses a fabwysiadwyd gan BILI Merthyr Tudful wrth baratoi a chwblhau'r hunanasesiad.
- Adolygwyd Cynllun Gwella Safonau Gofal Iechyd BILI Merthyr Tudful ar gyfer 2007-08, ynghyd â'r prosesau a sefydlwyd i fonitro ac i adrodd am gynnydd, gan roi sylw arbennig i werthuso pa un a yw gwelliannau wedi eu gwneud yn erbyn y meysydd a'r safonau hynny a oedd yn 'ymwybodol' neu 'ymatebol' yn ôl gwerthusiad AGIC y llynedd.
- Aseswyd pa un a yw Bwrdd y BILI wedi cymryd rhan briodol yn y broses hunanasesu ac mewn ymsefydlu'r Safonau Gofal Iechyd.

5.3 O ganlyniad, rydym yn gallu cadarnhau bod:

- Y lefelau aeddfedrwydd yr asesodd y BILI ei hun yn eu herbyn ar gyfer safonau 14, 16, 27 and 28 yn realistig ac yn gywir.

- Angen egluro ymhellach y broses a fabwysiadwyd gan BILI Merthyr Tudful wrth baratoi a chwblhau eu hunanasesiad. Dywedont fod y BILI wedi dangos ymroddiad a ffocws o ran y safonau, fel y gwelwyd trwy ei lefel o welliannau ar draws 9 o'r 17 Safon a adolygwyd.
- Diweddariadau chwarterol o gynnydd yn erbyn y Cynllun Gwella Safonau Gofal Iechyd yn cael eu cyflwyno i'r Bwrdd. Efallai y byddai'n fuddiol i'r BILI nodi unigolion ar lefel y Bwrdd i arwain ynglŷn â'r safonau, a fyddai'n gyfrifol am graffu ar y meysydd hyn yn barhaus. Mae nifer o Fyrddau Iechyd Lleol ac ymddiriedolaethau wedi elwa ar y dull hwn.

5.4 Mae'r BILI wedi dangos ymroddiad i'r broses Asesu Safonau Gofal Iechyd, ac rydym o'r farn y bydd y prosesau y mae wedi eu sefydlu yn cael eu gwella ymhellach trwy iddo weithio gyda Bwrdd Iechyd Lleol Merthyr Tudful, gan adeiladu ar gryfderau prosesau ei gilydd.

6. Y Camau Nesaf

6.1 Mae'n ofynnol i BILI Merthyr Tudful gyflwyno Cynllun Gwella Safonau Gofal Iechyd a gymeradwywyd gan y Bwrdd i Swyddfa Ranbarthol De-ddwyrain Cymru Adran Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol Llywodraeth Cynulliad Cymru erbyn diwedd mis Hydref 2008. Bydd y Swyddfa Ranbarthol yn cytuno ar y cynllun hwn ac yn monitro'r broses o'i weithredu fel rhan o'r trefniadau rheoli perfformiad sydd wedi'u sefydlu ar gyfer GIG Cymru. Bydd ar gael ar wefan BILI Merthyr Tudful.

6.2 Bydd AGIC yn cyhoeddi adroddiad Cymru gyfan ym mis Hydref 2008, a fydd yn cynnwys canfyddiadau o adroddiadau unigol i greu trosolwg o'r sefyllfa ledled Cymru. Bydd yr adroddiad hwn yn amlygu'r themâu allweddol a'r meysydd risg a amlygwyd gan broses asesu Safonau Gofal Iechyd eleni.

Diffiniadau o Lefelau Aeddfedrwydd

	Ymwybodol	Ymatebol	Datblygol	Ymarferol	Arweiniol
Corfforaethol	Mae'r Bwrdd yn ymwybodol o'r materion y mae angen rhoi sylw iddynt ond nid yw'n gallu dangos penderfyniadau/camau gweithredu i fynd i'r afael â hwy.	Mae'r Bwrdd yn ymwybodol o'r materion allweddol ac wedi nodi dewisiadau sydd wedi'u blaenoriaethu, ond ni cheir tystiolaeth o gyfeiriad strategol.	Mae'r Bwrdd yn cymryd camau i fynd i'r afael â'r materion allweddol trwy ddatblygu cynlluniau strategol gyda thystiolaeth o arfer da ar draws y sefydliad.	Mae'r agenda strategol yn cael ei datblygu a'i monitro gan y Bwrdd gyda thystiolaeth sylweddol o welliant parhaus ar draws y sefydliad.	Mae'r Bwrdd yn arwain yr agenda strategol trwy weithredu arfer arloesol a rennir ar draws y sefydliad a thu hwnt gydag eraill, sy'n golygu y gellir gwreiddu cynaliadwyedd hirdymor.
Gweithredol	Ceir ymwybyddiaeth o'r materion y mae angen rhoi sylw iddynt, ond ni ddatblygwyd unrhyw ddulliau i fynd i'r afael â hwy.	Ceir ymwybyddiaeth o'r materion allweddol y mae angen rhoi sylw iddynt a nodwyd ystod o ddewisiadau i fynd i'r afael â hwy.	Mae camau'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r materion allweddol gyda thystiolaeth o weithredu ymarferol ar draws y sefydliad.	Mae cynlluniau sydd wedi'u datblygu'n dda yn cael eu gweithredu ar draws y sefydliad sy'n mynd i'r afael â'r materion allweddol, a cheir tystiolaeth o werthuso a meincnodi sy'n arwain at welliant parhaus.	Mae tystiolaeth o arfer arloesol, a rennir ar draws y sefydliad a thu hwnt gydag eraill. Maent yn datblygu eu dulliau ymhellach i sicrhau gwelliant cynaliadwy hirdymor.
Profiad y Defnyddiwr	Mae profiad yr unigolyn/unigolion yn gyffredinol wael ac ni ddatblygwyd unrhyw ddulliau o fewn y gwasanaeth i fynd i'r afael â hyn.	Nid yw profiad yr unigolyn/unigolion yn dda yn gyffredinol, er bod dulliau wedi'u datblygu o fewn y gwasanaeth i fynd i'r afael â hyn.	Mae profiad yr unigolyn/unigolion yn gwella mewn sawl maes, er nad yw hyn yn gyson ar draws y sefydliad hyd yn hyn.	Mae profiad yr unigolyn/unigolion yn gyffredinol dda ym mhob maes.	Mae profiad yr unigolyn/unigolion yn rhagorol yn gyffredinol, ac mae'r gwasanaeth yn gallu dangos tystiolaeth eglur o arfer da, y gellir ei rannu.

Atodiad 2

Crynodeb o Lefelau Aeddfedrwydd fesul Safon ar gyfer y Safonau hynny a Ddilyswyd yn Annibynnol gan AGIC

Allwedd

L	Arweiniol
P	Ymarferol
D	Datblygol
R	Ymatebol
A	Ymwybodol

Safon 1

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	P	$\frac{3}{4}$	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	P	$\frac{3}{4}$	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 3

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	R	TM 3	R

Safon 4

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 5

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	R	TM 3	R

Safon 6

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	$\frac{3}{4}$	R
Profiad y Defnyddiwr	R	TM 3	R

Safon 9

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	R	TM 3	R
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	R	TM 3	R
Profiad y Defnyddiwr	R	TM 3	R

Safon 10

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	R	TM 3	R
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 11

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 12

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	$\frac{3}{4}$	R

Safon 13

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	P	$\frac{3}{4}$	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 15

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 18

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	P	TM 3	P
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	$\frac{3}{4}$	R

Safon 19

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	$\frac{3}{4}$	R

Safon 23

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 24

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	$\frac{3}{4}$	R
Profiad y Defnyddiwr	D	$\frac{3}{4}$	R

Safon 25

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	P	TM 3	P
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	P	TM 3	P
Profiad y Defnyddiwr	P	TM 3	P

Safon 29

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	P	TM 3	P
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Crynodeb o Lefelau Aeddfedrwydd ar gyfer y Safonau hynny nad ydynt yn agored i Ddilysiad Annibynnol gan AGIC

Allwedd

L	Arweiniol
P	Ymarferol
D	Datblygol
R	Ymatebol
A	Ymwybodol

Safon 2

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 7

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 8

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	P	TM 3	P
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 14 – *dilyswyd gan archwiliad mewnol*

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	D	Σ	P
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 16 – dilyswyd gan archwiliad mewnol

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 17

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	P	TM 3	P
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	Ž	P
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 20

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	D	Ž	P
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 21

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 22

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 26

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	P	™ 3	P
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	P	™ 3	P
Profiad y Defnyddiwr	P	™ 3	P

Safon 27– *dilyswyd gan archwiliad mewnol*

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	D	Ž	P
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	™ 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	™ 3	D

Safon 28 – *dilyswyd gan archwiliad mewnol*

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	P	™ 3	P
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	Ž	P
Profiad y Defnyddiwr	D	Ž	P

Safon 30

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	D	Ž	P
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	Ž	P
Profiad y Defnyddiwr	P	™ 3	P

Safon 31

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	Amherthnasol		
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	Amherthnasol		
Profiad y Defnyddiwr	Amherthnasol		

Safon 32

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanaseiad 2007-08
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Gweithredol/Clinigol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Y Safonau Gofal Iechyd i Gymru

Maes 1: Profiad y Claf

Safon 1: Ceisir barn cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, eu gofalwyr a'u perthnasau, a'r cyhoedd, ac fe'i hystyrir wrth lunio, cynllunio, darparu, adolygu a gwella'r gwasanaethau gofal iechyd ac wrth eu hintegreiddio â'r gwasanaethau gofal cymdeithasol.

Safon 2: Mae'r gwaith o gynllunio a darparu gofal iechyd:

- a. yn cyd-fynd â phrofiadau, safbwyntiau a dymuniadau cleifion a defnyddwyr gwasanaeth;
- b. yn bodloni anghenion iechyd y boblogaeth a wasanaethir;
- c. yn seiliedig ar dystiolaeth ac arferion gorau y cytunwyd arnynt yn genedlaethol;
- ch. yn sicrhau bod pawb yn cael yr un mynediad at wasanaethau.

Safon 3: Mae cleifion sydd ag anghenion iechyd brys yn cael mynediad at ofal priodol yn brydlon ac o fewn terfynau amser cenedlaethol a gaiff eu pennu'n flynyddol gan Lywodraeth Cynulliad Cymru.

Safon 4: Caiff gofal iechyd ei ddarparu mewn lleoliadau priodol sydd wedi'u cynllunio'n dda er mwyn:

- a. hybu lles y cleifion a'r staff;
- b. parchu anghenion gwahanol gleifion, eu preifatrwydd a chyfrinachedd;
- c. ystyried diogelwch y cleifion, y defnyddwyr a'r staff;
- ch. darparu amgylchedd diogel sy'n amddiffyn y cleifion, y staff, yr ymwelwyr a'u heiddo, yn ogystal ag asedau ffisegol y sefydliad.

Safon 5: Mae gwasanaethau gofal iechyd yn cael eu darparu mewn lleoliadau, sydd:

- a. yn cael eu cynnal a'u cadw at safonau glanweithdra sy'n dderbyniol yn genedlaethol;
- b. yn gostwng y perygl i gleifion, staff ac ymwelwyr o ddal heintiau cysylltiedig â gofal iechyd, gan leihau nifer yr achosion o flwyddyn i flwyddyn; ac
- c. yn pwysleisio safonau uchel o ran hylendid ac yn cydymffurfio â mentrau i annog arferion gorau.

Safon 6: Mae cyrff gofal iechyd, wrth gydnabod y gwahanol anghenion o ran cyfathrebu a'r gwahanol anghenion ieithyddol, corfforol a diwylliannol:

- a. yn sicrhau bod gwybodaeth am eu gwasanaethau ar gael i gleifion, defnyddwyr gwasanaeth, eu gofalwyr a'u perthnasau, a'r cyhoedd;
- b. yn rhoi gwybodaeth yn brydlon i gleifion a defnyddwyr gwasanaeth am eu cyflwr; y gofal a'r driniaeth y byddant yn eu cael yn ogystal â'r trefniadau ar gyfer darparu ôl-ofal a chymorth; ac
- c. yn rhoi cyfleoedd i gleifion a defnyddwyr gwasanaeth drafod a

chytuno ar ddewisiadau yn ymwneud â'u gofal.

Safon 7: Mae cleifion a defnyddwyr gwasanaeth, gan gynnwys pobl ag afiechydon hirdymor, yn cael eu hannog i gyfrannu at eu cynlluniau gofal eu hunain ac yn cael cyfleoedd ac adnoddau i ddatblygu eu gallu i ofalu amdanynt eu hunain.

Safon 8: Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau:

- a. bod y staff yn trin cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, eu perthnasau a'u gofawyr ag urddas a pharch;
- b. bod y staff eu hunain yn cael eu trin ag urddas a chyda pharch i'r gwahaniaethau rhyngddynt;
- c. yr eir ati'n briodol i gael caniatâd bob amser cyn cysylltu â chleifion a defnyddwyr gwasanaeth a chyn defnyddio gwybodaeth gyfrinachol am gleifion; a
- ch. bod unrhyw wybodaeth am gleifion yn cael ei thrin yn gyfrinachol, ac eithrio pan fo deddfwriaeth yn caniatáu ei defnyddio.

Safon 9: Lle bydd bwyd yn cael ei ddarparu bydd systemau ar waith i sicrhau:

- a. bod cleifion a defnyddwyr y gwasanaeth yn cael dewis o fwydydd sydd wedi'u paratoi'n ddiogel ac sy'n sicrhau deiet cytbwys; a
- b. bod gofynion maeth, personol, diwylliannol a chlinigol y cleifion o ran deiet yn cael eu bodloni, gan gynnwys unrhyw gymorth sydd ei angen arnynt i fwyta, a sicrhau bod bwyd ar gael iddynt 24 awr y dydd.

Safon 10: Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau nad yw pobl sy'n derbyn gofal iechyd yn destun unrhyw wahaniaethu amlwg ar sail oed, rhyw, anabledd, ethnigrwydd, hil, crefydd, na thueddfryd rhywiol.

Maes 2: Canlyniadau Clinigol

Safon 11: Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau:

- a. bod triniaethau a gofal clinigol yn cael eu darparu gan bobl broffesiynol ym maes gofal iechyd sy'n gwneud penderfyniadau clinigol ar sail tystiolaeth;
- b. y caiff triniaethau a gofal clinigol eu cynnal o dan oruchwyliaeth ac arweiniad staff clinigol priodol;
- c. bod clinigwyr yn parhau i ddiweddarau eu sgiliau a'r technegau sy'n berthnasol i'w gwaith, gan gynnwys adolygiadau cymheiriad; a
- ch. bod clinigwyr yn archwilio ac yn adolygu'r gwasanaethau clinigol yn rheolaidd.

Safon 12: Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau bod cleifion a defnyddwyr y gwasanaeth yn cael triniaeth a gofal effeithiol sydd:

- a. yn cydymffurfio â gwerthusiadau technegol a gweithdrefnau ymyrryd y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol (NICE), ac argymhellion Grŵp Strategaeth Meddyginiaethau Cymru Gyfan (AWMSG);
- b. yn seiliedig ar ganllawiau ac arferion da y cytunwyd arnynt yn genedlaethol, fel y'u diffiniwyd yn y Fframweithiau Gwasanaeth

- Cenedlaethol, canllawiau clinigol NICE, y cynlluniau cenedlaethol a'r canllawiau ar ddarparu gwasanaethau y cytunwyd arnynt yn genedlaethol;
- c. yn ystyried anghenion a dewisiadau corfforol, cymdeithasol, diwylliannol a seicolegol y cleifion; ac
 - ch. yn integredig er mwyn darparu gwasanaeth di-dor gan yr holl gyrff y mae angen iddynt fod yn rhan, gan gynnwys gyrff gofal cymdeithasol.

Safon 13: Mae gan gyrff gofal iechyd, sydd naill ai'n arwain neu'n cymryd rhan mewn gwaith ymchwil, systemau i sicrhau bod egwyddorion a gofynion y fframwaith llywodraethu ymchwil yn cael eu cymhwyso'n gyson.

Maes 3: Llywodraethu Gofal Iechyd

Safon 14: Mae cyrff gofal iechyd yn mynd ati'n barhaus ac yn systematig i adolygu a gwella'r holl agweddau ar eu gweithgareddau sy'n effeithio'n uniongyrchol ar ddiogelwch ac iechyd y cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, aelodau'r staff a'r cyhoedd. Byddant nid yn unig yn parhau'r ddeddfwriaeth, ond hefyd yn defnyddio arferion gorau wrth asesu a rheoli risg.

Safon 15: Mae cyrff gofal iechyd, gan gydnabod y gwahanol anghenion o ran iaith a chyfathrebu, yn sicrhau bod cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, perthnasau a gofalwyr:

- a. yn cael rhoi adborth ar eu profiadau ac ar ansawdd y gwasanaethau;
- b. yn cael sicrwydd bod eu cwynion yn cael sylw prydlon a thrylwyr yn unol â'r weithdrefn gwynion;
- c. yn cael gwybodaeth am gymorth eiriolaeth ar gyfer cwynion a ddarperir gan Gynghorau Iechyd Cymunedol yng Nghymru; ac
- ch. yn cael sicrwydd bod y cyrff yn ymateb i unrhyw bryderon ac yn gwneud newidiadau priodol er mwyn gwella'r broses o ddarparu gwasanaethau.

Safon 16: Mae gan gyrff gofal iechyd systemau ar waith:

- a. i nodi pob digwyddiad yn ymwneud â diogelwch cleifion a digwyddiadau eraill y gellir eu cofnodi, a dysgu oddi wrthynt;
- b. i hysbysu am ddigwyddiadau i System Genedlaethol ar gyfer Adrodd a Dysgu'r Asiantaeth Genedlaethol Diogelwch Cleifion (NPSA) a chyrrff eraill, yn unol â'r canllawiau presennol;
- c. i ddangos eu bod wedi gwella eu harferion ar sail gwybodaeth a phrofiadau lleol a chenedlaethol a rennir sy'n deillio o'r dadansoddiad o ddigwyddiadau; ac
- ch. i sicrhau bod pobl yn gweithredu yn unol â hysbysiadau a rhybuddion diogelwch, a chyfathrebiaeth arall yn ymwneud â diogelwch cleifion, o fewn y terfynau amser gofynnol.

Safon 17: Mae cyrff gofal iechyd yn cydymffurfio â chanllawiau cenedlaethol ar amddiffyn plant ac oedolion agored i niwed wrth gynnal eu gweithgareddau eu hunain ac wrth ymwneud â chyrrff eraill.

Safon 18: Mae cyrff gofal iechyd wedi cynllunio a pharatoi, a gweithredu pan fo angen hynny, ymateb trefnedig i ddiwyddiadau ac argyfyngau a allai effeithio ar ddarpariaeth gwasanaethau arferol.

Safon 19: Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau:

- a. bod cyn lleied o beryglon â phosibl yn gysylltiedig â chaffael a defnyddio dyfeisiadau meddygol;
- b. bod dyfeisiadau meddygol aml dro'n cael eu diheintio'n briodol cyn eu defnyddio, a bod y peryglon sy'n gysylltiedig â'r cyfleusterau a'r prosesau diheintio yn cael eu rheoli'n effeithiol;
- c. bod materion yn ymwneud ag ansawdd a diogelwch meddyginiaethau'n cael eu rheoli; a
- ch. bod y gwaith o atal, gwahanu, trin, cludo a gwaredu gwastraff yn cael ei reoli fel bod cyn lleied â phosibl o beryglon i iechyd a diogelwch y staff, y cleifion a'r cyhoedd ac i'r amgylchedd.

Safon 20: Mae cyrff gofal iechyd yn gweithio i wella'r gofal ar gyfer cleifion a gwella boddhad y staff yn barhaus, drwy ddarparu arferion gorau o ran rheoli adnoddau dynol.

Safon 21: Mae cyrff gofal iechyd:

- a. yn cynnal yr holl gamau archwilio gofynnol ar gyfer cyflogaeth ac yn sicrhau bod yr holl staff cymwysedig, boed yn gyflogedig neu ar gontract, wedi eu cofrestru â'r cyrff perthnasol;
- b. yn gofyn i'r holl staff proffesiynol cyflogedig gydymffurfio â'u codau ymarfer ac ymddygiad proffesiynol; ac
- c. yn rhoi sylw, pan fo hynny'n briodol, i dangynrychioli o ran grwpiau ethnig.

Safon 22: Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau bod staff

- a. yn cael eu recriwtio'n briodol, eu bod wedi cael hyfforddiant priodol a bod ganddynt y cymwysterau priodol ar gyfer y gwaith;
- b. yn cymryd rhan mewn rhaglenni sefydlu a rhaglenni hyfforddi gorfodol; ac
- c. yn cymryd rhan mewn cynllun datblygu proffesiynol a galwedigaethol parhaus.

Safon 23: Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau bod staff yn cael eu cefnogi gan:

- a. brosesau sy'n caniatáu iddynt fynegi pryderon ynghylch unrhyw agwedd ar y broses ddarparu, y driniaeth ohonynt neu'r broses reoli, a hynny'n gyfrinachol a heb beryglu eu sefyllfa; a
- b. rhaglenni datblygiad sefydliadol a rhaglenni datblygiad personol sy'n cydnabod cyfraniad a gwerth y staff.

Safon 24: Mae cyrff gofal iechyd yn cydweithio â phartneriaid gofal cymdeithasol ac eraill i fodloni anghenion iechyd eu poblogaeth drwy:

- a. fod â gweithlu sy'n briodol o sefydledig ac sydd â'r gymysgedd briodol o sgiliau ym mhob rhan o'r gymuned; a
- b. sicrhau bod y gwasanaethau'n gwella'n barhaus drwy ddatblygu ffyrdd gwell o weithio.

Safon 25: Mae cyrff gofal iechyd yn defnyddio systemau gwybodaeth effeithiol a thechnoleg gwybodaeth integredig i gefnogi a gwella'r gofal ar gyfer cleifion, ac wrth gomisiynu a chynllunio gwasanaethau.

Safon 26: Mae gan gyrff gofal iechyd brosesau rheoli cofnodion effeithiol wedi'u sefydlu i sicrhau:

- a. bod y sefydliad, o'r funud y caiff cofnod ei greu nes iddo gael ei ddileu'n derfynol, yn cynnal y wybodaeth mewn modd sy'n ateb diben gwreiddiol ei chasglu, ac yn dileu'r wybodaeth yn briodol pan nad oes ei hangen arnynt mwyach; a
- b. bod gwybodaeth am gleifion yn cael ei chadw'n gyfrinachol.

Safon 27: Mae trefniadau llywodraethu sy'n cynrychioli arferion da wedi'u sefydlu sydd:

- a. yn cymhwyso egwyddorion llywodraethu corfforaethol a chlinigol cadarn;
- b. yn sicrhau rheoli ariannol cadarn, ac atebolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau;
- c. yn cefnogi'r holl staff yn ymarferol i hybu gonestrwydd, uniondeb, atebolrwydd a'r egwyddor o fod yn agored, ac i ddefnyddio adnoddau'n ddarvoudus, yn effeithlon ac yn effeithiol.
- ch. yn cynnwys asesiadau risg a rheoli risg mewn modd systematig; ac
- d. wedi eu hintegreiddio ar draws yr holl gymunedau iechyd a rhwydweithiau clinigol.

Safon 28: Mae cyrff gofal iechyd:

- a. yn sicrhau bod egwyddorion llywodraethu clinigol yn sail i waith pob tîm a phob gwasanaeth clinigol;
- b. yn gweithredu proses barhaus ar gyfer gwella ansawdd, gan gynnwys archwiliadau clinigol; ac
- c. yn sicrhau arweiniad ac atebolrwydd effeithiol gan y staff clinigol a'r rheolwyr.

Maes 4: Iechyd y Cyhoedd

Safon 29: Mae cyrff gofal iechyd yn hybu, amddiffyn a gwella iechyd y gymuned sy'n cael ei gwasanaethu mewn modd dangosol, ac yn lleihau anhydraddoldebau iechyd drwy:

- a. gydweithio a gweithio mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol ac asiantaethau eraill i ddatblygu, gweithredu a gwerthuso strategaethau iechyd, gofal cymdeithasol a lles; a
- b. sicrhau bod eu polisiau a'u harferion yn seiliedig ar asesiadau o angen a chynghor cadarn ar iechyd y cyhoedd

Safon 30: Mae cyrff gofal iechyd:

- a. yn rheoli rhaglenni systematig ar gyfer atal clefydon a hybu iechyd, sy'n cynnwys staff, sy'n bodloni gofynion y Fframweithiau Gwasanaeth Cenedlaethol, y cynlluniau cenedlaethol a'r blaenoriaethau o ran hybu iechyd ac atal clefydon; ac

- b. yn ystyried yr holl bolisiâu cyfredol ac arfaethedig a'r wybodaeth am faterion iechyd y cyhoedd wrth ddatblygu rhaglenni iechyd y cyhoedd, rhaglenni hybu iechyd a gwasanaethau atal, ac wrth gomisiynu a darparu gwasanaethau.

Safon 31: Mae cyrff gofal iechyd:

- a. yn sicrhau bod cynlluniau ar waith i baratoi adnoddau ar gyfer amddiffyn y cyhoedd pe byddai digwyddiad sylweddol o glefyd heintus neu argyfwng iechyd arall yn digwydd;
- b. yn nodi ac yn gweithredu ynglŷn â phroblemau difrifol ym maes iechyd y cyhoedd a materion anghydraddoldebau iechyd, gyda'r Byrddau Iechyd Lleol yn arwain;
- c. yn gweithredu rhaglenni effeithiol i wella iechyd a lleihau anghydraddoldebau iechyd; ac yn amddiffyn eu poblogaethau rhag peryglon a nodwyd eisoes a pheryglon newydd i iechyd;
- ch. yn annog a chefnogi unigolion i gydnabod bod ganddynt gyfrifoldeb i edrych ar ôl eu hiechyd a'u lles eu hunain.

Safon 32: Mae cyrff gofal iechyd yn cyflawni'r Safon Iechyd Gorfforaethol, sef y nod ansawdd cenedlaethol ar gyfer iechyd yn y gweithle, ac yn symud i lefel uwch ar ôl cael ailasesiad.

Rhestr Termau

Damweiniau ac Achosion Brys (A&E) - Adran mewn ysbytai sy'n darparu triniaeth frys a thriniaeth gychwynnol ar gyfer anafiadau a salwch.

Grŵp Strategaeth Meddyginiaethau Cymru Gyfan – mae'n darparu cyngor i'r Gweinidog dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ar reoli a rhagnodi meddyginiaethau'n strategol.

gweithwyr proffesiynol cysylltiedig ag iechyd – amrywiaeth eang o grwpiau proffesiynol sydd fel rheol yn darparu gwasanaethau therapiwtig mewn ysbytai a lleoliadau cymunedol, cymdeithasol a gofal sylfaenol. Maent yn cynnwys Trinwyr Traed/Podiatregwyr, Ffisiotherapyddion, Therapyddion Galwedigaethol, Dietegwyr a Therapyddion Lleferydd ac Iait.

atebolrwydd - cyfrifoldeb, yn yr ystyr o orfod bod yn atebol am rywbeth.

cynllun gweithredu - cynllun gweithredu ac amserlen y cytunwyd arnynt sy'n gwneud gwelliannau i wasanaethau, yn dilyn adolygiad o lywodraethu clinigol.

gofal aciwt - defnyddir y term i ddisgrifio triniaeth feddygol, lawfeddygol neu seiciatrig byrdymor ar gyfer salwch neu anaf difrifol sydd yn cynnwys gwasanaeth meddygon ac aelodau staff clinigol eraill mewn lleoliad ysbyty.

eiriolaeth - y broses o gefnogi a galluogi pobl i fynegi eu safbwyntiau a'u pryderon; cael gafael ar wybodaeth a gwasanaethau; amddiffyn a hyrwyddo eu hawliau; ac, ymchwilio i ddewisiadau. Mae eiriolwyr yn cefnogi ac yn dadlau achosion defnyddwyr gwasanaeth ac yn eu cynorthwyo i gyflwyno eu safbwyntiau.

gwerthusiad - asesiad o i ba raddau y mae perfformiad unigolyn yn bodloni'r safonau neu'r amcanion sy'n ofynnol yn ei swydd.

archwiliad - adolygiad sy'n canfod pa mor dda mae gwasanaeth yn diwallu safonau neu feini prawf y penderfynwyd arnynt ymlaen llaw.

cerdyn sgorio cytbwys - system reoli sy'n darparu patrwm y gall sefydliad ei ddefnyddio i egluro ei weledigaeth a'i strategaeth a'u troi'n gamau gweithredu. Mae'n cynorthwyo gwelliant parhaus mewn perfformiad sefydliadol.

meincnodi - proses o gymharu â grwpiau tebyg i weld sut mae arferion lleol yn cydfynd ag arferion tebyg mewn lleoedd eraill.

Gwarcheidwad Caldicott - uwch glinigwr ym mhob sefydliad y GIG sy'n gyfrifol am weithredu agweddau ar adroddiad Caldicott, a adolygodd y broses o ddiogelu a defnyddio gwybodaeth am gleifion.

llwybr gofal – cyfres o gamau trin a gofal a ddiffiniwyd sydd â'r nod o ddiwallu anghenion penodol pob claf.

cynllun gofal - cynllun sy'n nodi'r gwasanaethau yr ystyrir y mae eu hangen ar unigolyn a sut y bydd yr angen hwn yn cael ei ddiwallu.

gofalwyr - pobl sy'n gofalu am eu partneriaid, perthnasau a ffrindiau'n ddi-dâl, yn aml yn hytrach na nyrs.

Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC) – mae'n darparu gwasanaeth rheoleiddio ac arolygu ar gyfer gwasanaethau gofal a gwasanaethau cymdeithasol.

Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed (CAMHS) - tîm o bobl o wahanol broffesiynau sy'n cynnig amrywiaeth o therapiau i gynorthwyo pobl ifanc sydd â phroblemau iechyd meddwl.

clinigol – mae'n golygu unrhyw driniaeth a ddarperir gan weithiwr gofal iechyd proffesiynol. Mae hyn yn cynnwys meddygon, nyrsys, therapyddion ac ati. Mae anghlinigol yn golygu rheoli, gweinyddu, arlwygo, gwaith porthor ac ati.

archwiliad clinigol – gweithwyr iechyd proffesiynol yn gwerthuso a mesur pa mor dda maent yn bodloni safonau a bennwyd ar gyfer eu gwasanaethau.

effeithiolrwydd clinigol - i unigolion, mae hyn yn golygu i ba raddau mae triniaeth yn sicrhau'r gwelliant mewn iechyd y mae wedi'i chynllunio i'w sicrhau ar gyfer claf. I sefydliadau cyfan, mae'n golygu i ba raddau y mae'r sefydliad yn sicrhau y defnyddir 'arferion gorau' pryd bynnag y bo hynny'n bosibl a bod canlyniadau clinigol yn cyfateb i feincnodau priodol.

llywodraethu clinigol - fframwaith sy'n gwneud sefydliadau'r GIG yn atebol am wella'n barhaus ansawdd eu gwasanaethau a diogelu safonau uchel o ofal, trwy greu amgylchedd lle y bydd rhagoriaeth mewn gofal clinigol yn ffynnu.

adolygiad o lywodraethu clinigol - adolygiad o'r polisïau, y systemau a'r prosesau a ddefnyddir gan sefydliad i ddarparu gofal iechyd o ansawdd uchel i gleifion. Mae'r adolygiad yn ystyried y ffordd y mae'r polisïau hyn yn gweithio'n ymarferol.

digwyddiad clinigol - digwyddiad sy'n digwydd mewn ysbyty neu yn y gymuned pan allai cleifion neu'r cyhoedd fod wedi dioddef niwed gwirioneddol neu bosibl.

gwybodaeth glinigol - gwybodaeth am driniaethau a roddir i glaf gan weithiwr iechyd proffesiynol. Gallai hefyd olygu gwybodaeth a gasglwyd gan sefydliad am arferion clinigol (unigolion neu dimau).

rhwydweithiau clinigol – grŵp o wasanaethau sy'n gweithio gyda'i gilydd ar draws ffiniau sefydliadol i ddarparu gofal gwell i gleifion.

canlyniad clinigol – effaith triniaeth ar iechyd neu les unigolyn.

arfer clinigol - dulliau o ddarparu gofal iechyd.

risg clinigol - risgiau sy'n gysylltiedig â thriniaethau gofal iechyd amrywiol.

rheoli risg clinigol - deall y lefelau amrywiol o risg sy'n gysylltiedig â phob math o driniaeth a chymryd camau mewn modd systematig i sicrhau bod y risgiau yn cael eu lleihau cymaint â phosibl.

clinigwr / staff clinigol - gweithiwr iechyd proffesiynol sydd wedi'i hyfforddi'n llawn – meddyg, nyrs, therapydd, technegydd ac ati.

goruchwyliaeth glinigol - proses ffurfiol o gymorth a dysgu proffesiynol sy'n galluogi ymarferwyr unigol i ddatblygu arferion a gwella amddiffyniad y claf a diogelwch y gofal mewn sefyllfaoedd clinigol cymhleth.

comisiynu - y broses o ganfod anghenion iechyd lleol, datblygu cynlluniau gyda phartneriaid strategol i ddiwallu'r anghenion hynny, nodi gwasanaethau iechyd penodol a gwneud trefniadau gyda darparwyr gwasanaethau iechyd i sicrhau y darperir gwasanaethau.

gofal cymunedol - gwasanaethau a ddarperir i gleifion yn eu cartrefi eu hunain. Mae hyn yn cynnwys amrywiaeth o wasanaethau gofal sylfaenol a ddarperir gan nyrsys, bydwagedd ac ymwelwyr iechyd a gwasanaethau gan weithwyr proffesiynol eraill megis therapyddion galwedigaethol. Yn aml iawn, darperir gwasanaethau gofal cymunedol mewn partneriaeth ag Adrannau Gwasanaethau Cymdeithasol y mae llywodraeth leol yn gyfrifol amdanynt.

Cynghorau Iechyd Cymuned - Sefydlwyd Cynghorau Iechyd Cymuned ym 1974 i gryfhau cyfranogiad y gymuned mewn diffinio polisi'r wladwriaeth a pholisi lleol sy'n effeithio ar fynediad at ofal iechyd a'i ansawdd. Maent yn annibynnol ac yn gweithio i gynyddu a gwella ansawdd gwasanaethau iechyd lleol. Mae Cynghorau Iechyd Cymuned hefyd yn darparu cymorth cyfrinachol yn rhad ac am ddim i bobl sydd â phroblem neu gŵyn ynglŷn â gwasanaethau'r GIG.

gofal parhaus (cyfeirir ato fel "gofal hirdymor" hefyd) - term cyffredinol yw hwn sy'n disgrifio'r gofal sydd ei angen ar bobl dros gyfnod estynedig o amser o ganlyniad i anabledd, damwain neu salwch. Gallai fod angen gwasanaethau gan y GIG a/neu faes gofal cymdeithasol, a gellir ei ddarparu mewn amrywiaeth o leoliadau, gan gynnwys ysbyty'r GIG, cartref gofal (sy'n darparu gofal preswyl neu ofal nyrsio), hosbis, ac yng nghartrefi pobl yn y gymuned.

datblygiad proffesiynol parhaus (DPP) - proses ddysgu barhaus sy'n ategu addysg a hyfforddiant israddedig ac ôl-raddedig ffurfiol.

Swyddfa Cofnodion Troseddol (SCT) - asiantaeth weithredol y Llywodraeth a sefydlwyd i gynorthwyo sefydliadau i wneud penderfyniadau recriwtio mwy diogel trwy ddarparu mynediad ehangach at wybodaeth mewn cofnodion troseddol. Mae'r Swyddfa'n cynorthwyo cyflogwyr yn y sectorau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol i nodi

ymgeiswyr a allai fod yn anaddas ar gyfer gwaith penodol, yn enwedig gwaith sy'n cynnwys cysylltiad â phlant neu aelodau eraill o gymdeithas sy'n agored i niwed.

diogelu data – gofyniad i gyrff cyhoeddus ac eraill weithredu'n gyfrifol wrth reoli data personol. Cwmpesir cyfrifoldebau o'r fath dan Ddeddf Diogelu Data 1998 a Deddf Camddefnyddio Cyfrifiaduron 1990, sydd â'r nod o ddiogelu data a gedwir am unigolion.

oedi wrth drosglwyddo gofal - mae oedi wrth drosglwyddo gofal yn digwydd i glaf mewnol mewn ysbyty sy'n barod i symud i'r cam nesaf o ofal ond sy'n cael ei atal rhag gwneud hynny am un neu fwy o resymau. Mae'r "cam nesaf o ofal" yn cynnwys pob lleoliad priodol y tu mewn a'r tu allan i'r GIG, h.y. cleifion na ellir eu rhyddhau o ofal y GIG a hefyd cleifion na ellir eu trosglwyddo o fewn y GIG i wely mwy priodol.

Cynllun Oes - cyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru yn 2005 gan nodi'r weledigaeth ar gyfer dyfodol gwasanaethau iechyd yng Nghymru ac mae'n sefydlu strategaeth 10 mlynedd i wireddu hynny.

maes – grŵp o weithgareddau, pryderon neu swyddogaethau. Mae gan y Safonau Gofal Iechyd i Gymru bedwar maes: profiad y claf; canlyniadau clinigol; llywodraethu gofal iechyd; ac iechyd y cyhoedd. Defnyddir y meysydd hyn i grwpio'r 32 o safonau gofal iechyd yn themâu.

derbyniad brys - derbyniad i ysbyty heb ei gynllunio sy'n digwydd o ganlyniad i argyfwng megis damwain neu salwch sydyn. Mae hyn trwy adran Damweiniau ac Achosion Brys fel rheol neu drwy feddyg teulu sy'n trefnu derbyniad ar unwaith.

Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol - Sefydlwyd y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ar 1 Hydref 2007. Mae'n cyfuno cyfrifoldebau a phwerau'r tri chomisiwn cydraddoldeb blaenorol. Cyn sefydlu'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, y Comisiwn Cydraddoldeb Hiliol, y Comisiwn Hawliau Anabledd a'r Comisiwn Cyfle Cyfartal oedd yn gyfrifol am hybu cydraddoldeb hiliol, cydraddoldeb i bobl anabl a chydraddoldeb rhywiol ym Mhrydain.

canllawiau clinigol sy'n seiliedig ar dystiolaeth - canllawiau a luniwyd i gynorthwyo penderfyniadau clinigwyr/ cleifion dan amgylchiadau penodol a gynhyrchwyd o sylfaen ymchwil gadarn.

arfer sy'n seiliedig ar dystiolaeth - dull o wneud penderfyniadau yw arfer sy'n seiliedig ar dystiolaeth lle mae'r clinigwr yn defnyddio'r dystiolaeth orau sydd ar gael, mewn ymgynghoriad â'r claf, i benderfynu ar y dewis mwyaf addas i'r claf hwnnw.

meddyg teulu - meddyg teulu.

llywodraethu - mae'n ymwneud â phenderfyniadau sy'n diffinio disgwyliadau, yn rhoi pŵer neu'n gwirio perfformiad. Mae'n broses ar wahân neu'n rhan benodol o brosesau rheoli neu arwain.

Comisiwn Gofal Iechyd – y corff arolygu annibynnol ar gyfer y GIG a gofal iechyd annibynnol yn Lloegr.

Comisiwn Iechyd Cymru (CIC) - asiantaeth weithredol Llywodraeth Cynulliad Cymru, sy'n gyfrifol am gomisiynu gwasanaethau iechyd arbenigol i bobl Cymru.

cymuned iechyd - pob sefydliad GIG mewn ardal benodol, sydd hefyd yn cynnwys y cynghorau iechyd cymuned, a sefydliadau gwirfoddol a statudol sydd â wnelo â'r maes iechyd.

strategaeth iechyd, gofal cymdeithasol a lles - mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi gosod cyfrifoldeb statudol ar Awdurdodau Lleol a Byrddau Iechyd Lleol (y Bartneriaeth Strategol) i ddatblygu Strategaethau Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles a fydd yn nodi ac yn mynd i'r afael â'r ffactorau sy'n effeithio ar iechyd a lles y gymuned leol.

safonau gofal iechyd – fframwaith safonau gofal iechyd cyffredin a gyhoeddwyd ym mis Mai 2005 gan Lywodraeth Cynulliad Cymru i gefnogi'r GIG a sefydliadau partner i ddarparu gwasanaethau effeithiol, prydlon ac o ansawdd da ym mhob lleoliad iechyd.

rheoli heintiau – cyfres o weithdrefnau i atal heintiau rhag lledaenu, a fydd yn cynnwys, er enghraifft, golchi dwylo, defnyddio offer diheintiedig ac ati.

rheoli gwybodaeth a thechnoleg - term sy'n cwmpasu'r ffordd y mae sefydliad yn rheoli ei wybodaeth gan ddefnyddio technoleg.

digwyddiadau - rhywbeth sydd wedi digwydd sy'n anghyffredin ac a allai fod yn niweidiol i gleifion.

system hysbysu am ddigwyddiadau - system sy'n ei gwneud yn ofynnol i staff clinigol hysbysu am bob mater sy'n ymwneud â gofal cleifion yn dilyn problem arbennig.

Hysbysu Gofal Iechyd - rhaglen Llywodraeth Cynulliad Cymru a sefydlwyd i wella gwasanaethau iechyd yng Nghymru trwy gyflwyno ffyrdd newydd o gael mynediad at wybodaeth, ei defnyddio a'i chadw.

claf mewnol - claf sy'n aros yn yr ysbyty dros nos.

Awdurdod Lleol – corff llywodraeth leol sy'n gyfrifol am ddarparu gwasanaethau cyhoeddus i bobl yn ei gymuned. Mae 22 o awdurdodau lleol yng Nghymru.

Byrddau Iechyd Lleol (BILI) - cyrff statudol sy'n gyfrifol am roi strategaethau ar waith i wella iechyd y boblogaeth leol, sicrhau a darparu gwasanaethau gofal iechyd sylfaenol a chymunedol a sicrhau gwasanaethau gofal eilaidd.

Byrddau Lleol Diogelu Plant – mae Deddf Plant 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i bob awdurdod lleol yng Nghymru sefydlu Bwrdd Lleol Diogelu Plant ar gyfer ei ardal, sy'n dod â chynrychiolwyr o bob un o'r prif asiantaethau ynghyd, yn ogystal â gweithwyr proffesiynol sy'n gyfrifol am gynorthwyo i amddiffyn plant rhag camdriniaeth ac esgeulustod.

matrics aeddfedrwydd – ffordd o ddiffinio lefelau aeddfedrwydd a gallu sefydliadol ym mhob agwedd ar y Safonau Gofal Iechyd.

tîm amlddisgyblaeth - grŵp o bobl sydd o wahanol gefndiroedd proffesiynol.

Ymddiriedolaethau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (GIG) - cyrff

hunanlywodraethol o fewn y GIG, sydd yng Nghymru fel rheol yn darparu'r holl wasanaethau gofal iechyd aciwt a chymunedol mewn ardal benodol.

Ymddiriedolaeth GIG Felindre ac Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwlans Cymru yw'r eithriadau. Mae Ymddiriedolaethau'n cyflogi ystod lawn o weithiwr gofal iechyd proffesiynol gan gynnwys meddygon, nyrsys, dietegwyr, ffisiotherapyddion ac ati.

Y Sefydliad Cenedlaethol dros Iechyd a Rhagoriaeth Glinigol (NICE) - awdurdod iechyd arbennig sy'n cynhyrchu canllawiau i'r GIG a chleifion ar feddyginiaethau, offer meddygol a gweithdrefnau clinigol.

Asiantaeth Genedlaethol Arwain ac Arloesi mewn Gofal Iechyd - ei phwrpas yw cynorthwyo sefydliadau'r GIG yng Nghymru ar bob lefel i ddatblygu'r gallu a'r medrusrwydd i ddarparu'r agenda newid, cynorthwyo i sefydlu arweinyddiaeth, arloesedd ac adnewyddiad effeithiol ym mhob rhan o'r GIG yng Nghymru.

Asiantaeth Genedlaethol Diogelwch Cleifion (NPSA) - awdurdod iechyd arbennig a grëwyd ym mis Gorffennaf 2001 i gydlynu ymdrechion y wlad gyfan i hysbysu am gamgymeriadau sy'n effeithio ar ddiogelwch claf ac, yn bwysicach, i ddysgu o'r camgymeriadau hyn.

Gwasanaeth Iechyd Cyhoeddus Cenedlaethol Cymru (GICCC) – mae'n darparu'r adnoddau, y wybodaeth a'r cyngor i alluogi Llywodraeth Cynulliad Cymru, Comisiwn Iechyd Cymru, Byrddau Iechyd Lleol, Awdurdodau Lleol ac Ymddiriedolaethau'r GIG i gyflawni eu swyddogaethau iechyd cyhoeddus statudol. Mae GICC yn darparu ystod lawn o wasanaethau iechyd cyhoeddus gan geisio: gwella iechyd a lles pobl Cymru a lleihau anghydraddoldeb ym maes iechyd; amddiffyn rhag afiechydon a bygythiadau sy'n bodoli eisoes yn ogystal â rhai newydd a'r rhai sy'n dod i'r amlwg; a chyfrannu at wella gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol.

fframweithiau gwasanaeth cenedlaethol (NSF) – maent yn darparu dull systematig ar gyfer mynd i'r afael â'r agenda o wella safonau ac ansawdd ar draws y sectorau gofal iechyd. Rhoddir NSF ar waith mewn partneriaeth ag adrannau gofal cymdeithasol a sefydliadau eraill. Maent yn pennu safonau cenedlaethol ac yn diffinio modelau gwasanaeth ar gyfer gwasanaeth neu grŵp gofal; yn sefydlu rhaglenni i gynorthwyo gweithredu; ac yn sefydlu mesurau perfformiad y byddai cynnydd o fewn amserlenni y cytunwyd arnynt yn cael ei fesur yn eu herbyn.

Galw Iechyd Cymru - gwasanaeth cyngor a gwybodaeth iechyd sydd ar gael 24 awr y dydd, bob dydd.

Ombwdsmon - mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ymchwilio i gwynion a dderbyniwyd gan y cyhoedd am y ffordd y maent wedi cael eu trin gan gorff cyhoeddus.

canlyniadau gofal cleifion - canlyniad terfynol y driniaeth a dderbynnir gan glaf.

adran cleifion allanol - adran sy'n darparu gwasanaethau i gleifion nad ydynt yn aros yn yr ysbyty dros nos.

cynnwys y cleifion a'r cyhoedd – strategaethau a pholisïau a luniwyd i sicrhau yr ystyrir sylwadau a safbwyntiau cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, gofalwyr a'r cyhoedd wrth gynllunio a darparu gwasanaethau gofal iechyd.

adolygwyr cymheiriaid a lleyg – unigolion sy'n cael eu recriwtio i gynorthwyo AGIC gyda'i weithgareddau. Mae adolygwyr cymheiriaid yn bobl sydd â sgiliau ac arbenigedd a gydnabuwyd mewn meysydd iechyd a gofal cymdeithasol. Pobl sy'n gallu deall a chynrychioli safbwynt cleifion a'r cyhoedd o wasanaethau gofal iechyd yw adolygwyr lleyg.

rheoli perfformiad - y defnydd o broses adolygu (y canlyniadau a ddarparwyd o'u cymharu ag amcanion a bennwyd fel rheol) er mwyn asesu pa mor dda mae unigolyn, tîm neu wasanaeth yn gweithio.

monitro perfformiad - system sy'n casglu ac yn dadansoddi'n rheolaidd pa mor dda mae unigolyn, tîm, gwasanaeth neu weithdrefn benodol yn bodloni targedau neu safonau.

gofal sylfaenol - gwasanaethau iechyd teuluol a ddarperir gan feddygon teulu, deintyddion, fferyllwyr, optegwyr, ac eraill megis nyrsys cymuned, ffisiotherapyddion a rhai gweithwyr cymdeithasol.

amddiffyn oedolion sy'n agored i niwed (POVA) - cynllun Llywodraethol sy'n sicrhau na all y rhai sydd wedi niweidio neu gam-drin oedolion sy'n agored i niwed dan eu gofal weithio gydag oedolion sy'n agored i niwed eto.

fframwaith canlyniadau ansawdd – mae'n gwobrwyo timau gofal sylfaenol am ddarparu gofal o ansawdd da i'w cleifion. Mae gan y fframwaith bedwar "maes": clinigol, sefydliadol, profiad y claf a gwasanaethau ychwanegol.

gwasanaethau adsefydlu - y driniaeth o afiechyd neu anabledd gweddilliol sy'n cynnwys pob math o therapi gyda'r nod o gynyddu annibyniaeth cleifion.

gofal eilaidd - gofal arbenigol, a ddarperir yn yr ysbyty fel rheol, ar ôl atgyfeiriad gan feddyg teulu neu weithiwr iechyd proffesiynol arall.

hunanasesiad - yng nghyd-destun safonau gofal iechyd, mae'n cyfeirio at adolygiad cynhwysfawr, systematig a rheolaidd o weithgareddau a chanlyniadau sefydliad wedi'u cymharu â'r safonau gofal iechyd. Mae'r broses hunanasesu'n galluogi'r sefydliad i nodi'n eglur ei gryfderau a'i wendidau a meysydd lle gellid gwneud

gwelliannau ac yn cloi gyda chamau gwella arfaethedig sydd wedyn yn cael eu monitro o ran cynnydd.

gwasanaethau cymdeithasol – yr asiantaeth sy'n gyfrifol am ddarparu gofal a chymorth personol a ariennir gan awdurdodau lleol.

rhanddeiliaid – amrywiaeth o bobl a sefydliadau a effeithir gan y gwasanaethau a gynigir gan sefydliad, neu rai sydd â wnelo â'r gwasanaethau hyn. O ran gwasanaethau gofal iechyd, mae rhanddeiliaid yn cynnwys: cleifion, gofalwyr, aelodau staff, undebau, sefydliadau gwirfoddol, cynghorau iechyd cymuned, awdurdodau lleol.

datganiadau o reolaeth fewnol - datganiad o drefniadau cyffredinol corff y GIG ar gyfer sicrhau bod y prif beryglon mewn sefydliad yn cael eu rheoli'n effeithiol.

bwrdd yr ymddiriedolaeth - grŵp o bobl sy'n gyfrifol yn ôl y statud am wneud penderfyniadau pwysig am strategaethau a pholisïau ym mhob Ymddiriedolaeth y GIG. Fel rheol, mae'n cynnwys cadeirydd lleyg, pump o aelodau lleyg (a elwir yn swyddogion anweithredol), Prif Weithredwr a Chyfarwyddwyr Gweithredol yr Ymddiriedolaeth.

gofal trydyddol - gwasanaethau a ddarperir gan ysbytai neu adrannau arbenigol. Maent yn trin cleifion â chyflyrau cymhleth a atgyfeiriwyd gan ysbytai eraill neu feddygon arbenigol fel rheol.

Swyddfa Archwilio Cymru – Mae swyddfa Archwilydd Cyffredinol Cymru'n gyfrifol am amrywiaeth eang o waith archwilio ariannol, gwerth am arian ac adolygiadau eraill yn ymwneud â'r holl wasanaethau cyhoeddus yng Nghymru.

Cronfa Risg Cymru - cydgynllun hunan-sicrhau ar gyfer pob corff iechyd yng Nghymru. Mae hefyd yn cefnogi diogelwch cleifion a staff trwy annog a chefnogi perfformiad rheoli risg da ac asesu trwy fesur yn erbyn safonau penodol.